

**OCENA SYTUACJI
NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY
W 2003 ROKU**

CHARAKTERYSTYKA REGIONU	4
STRUKTURA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM.....	4
WYKSZTAŁCENIE BEZROBOTNYCH	6
ANALIZA ZAWODÓW	7
STAŻ PRACY BEZROBOTNYCH	8
CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY.....	9
WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH	12
MIESZKAŃCY TERENÓW WIEJSKICH	12
KOBIECY	14
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE.....	14
<i>Informacja o sytuacji osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w Wielkopolsce.....</i>	<i>15</i>
BEZROBOTNI W WIEKU 18-24 LATA	16
ABSOLWENCI	17
BEZROBOTNI ZWOLNIENI Z PRZYCZYŃ DOTYCZĄCYCH ZAKŁADU PRACY.....	18
ZWOLNIENIA GRUPOWE	19
BEZROBOTNI UPRAWNIENI DO OTRZYMYWANIA ZASIŁKU	20
PRACODAWCY	22
AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH.....	23
PODJĘCIA PRACY.....	23
AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU	24
OFERTY PRACY	25
PORADNICTWO ZAWODOWE	27
KLUBY PRACY	29
STRUKTURA WYDATKÓW FUNDUSZU PRACY ZA OKRES OD STYCZNIA DO GRUDNIA 2003 ROKU	31
REALIZACJA PROGRAMÓW SPECJALNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2003 ROKU	33
INICJATYWY I DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU	34
RZĄDOWY PROGRAM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ABSOLWENTÓW „PIERWSZA PRACA”	35
MOJA GMINA W UNII EUROPEJSKIEJ.....	37
BIURA KARIER.....	38
GMINNE CENTRA INFORMACJI	39
REALIZACJA PROGRAMÓW AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ OSÓB BEZROBOTNYCH INICJOWANYCH PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W ROKU 2003	40
„Zielone wakacje”	40
„Rowy”	41
„Program Leśny”	42
„Lepsza Droga”	42
„Start w dorosłe życie”	43
<i>Ramowy program działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim.....</i>	<i>43</i>
PUBLIKACJE WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY UŁATWIAJĄCE PORUSZANIE SIĘ NA RYNKU PRACY.....	44
<i>Informator o instytucjach szkolących z terenu województwa wielkopolskiego .....</i>	<i>44</i>
<i>Wykaz zawodów, za które może być dokonywana refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego .....</i>	<i>44</i>
<i>Poradnik pracodawcy .....</i>	<i>44</i>
<i>Ocena sytuacji absolwentów województwa wielkopolskiego, rocznik 2001/2002 na rynku pracy .....</i>	<i>45</i>
<i>Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy .....</i>	<i>45</i>
<i>Fundusze pomocowe Unii Europejskiej informator 2003 .....</i>	<i>45</i>
<i>Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych dla województwa wielkopolskiego.....</i>	<i>45</i>
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY	46

PHARE 2001 ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH	47
EURES	48
PROPAGOWANIE IDEI PRZYSTĄPIENIA DO UNII EUROPEJSKIEJ.....	49
<i>Udział pracowników Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w spotkaniach obywatelskich</i>	
<i>poprzedzających referendum akcesyjne do Unii Europejskiej.....</i>	49
<i>Działalność Punktu Informacji o Unii Europejskiej .....</i>	50
WSPÓŁPRACA Z PARTNERAMI RYNKU PRACY.....	50
MIGRACJA ZAROBKOWA	52
SEZONOWE ZATRUDNIENIE ZA GRANICĄ	52
ZATRUDNIENIE ZA GRANICĄ OBYWATELI POLSKICH W 2003 ROKU	54
<i>Nabory kandydatów na oferty pracodawców zagranicznych.....</i>	54
<i>Analiza zagospodarowania ofert pracodawców zagranicznych, ilość zezwoleń i zgód na podjęcie pracy</i>	
<i>przez obywateli polskich .....</i>	54
<i>Indywidualne zgody/zezwoleń na zatrudnienie za granicą w charakterze pracownika-gościa i stażysty .</i>	55
<i>Rekrutacja studentów do pracy w Niemczech okres wakacji .....</i>	56
SŁUŻBA ZASTĘPCZA.....	57
CHARAKTERYSTYKA TENDENCJI NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY W 2003 ROKU	59

CHARAKTERYSTYKA REGIONU

Województwo wielkopolskie jest jednym z największych regionów Polski. Pod względem powierzchni – 29825 km kw. – zajmuje drugie miejsce w kraju, a trzecie pod względem liczby mieszkańców, około 3,4 mln. Stolicą regionu a, zarazem jej centrum gospodarczym, naukowym i kulturalnym jest Poznań. Do grupy większych miast zalicza się Kalisz, Konin, Piłę, Ostrów Wielkopolski, Gniezno i Leszno. Województwo wielkopolskie dzieli się na 4 powiaty grodzkie, 31 ziemskich i 226 gmin (19 miejskich, 89 miejsko-wiejskich i 118 wiejskich).

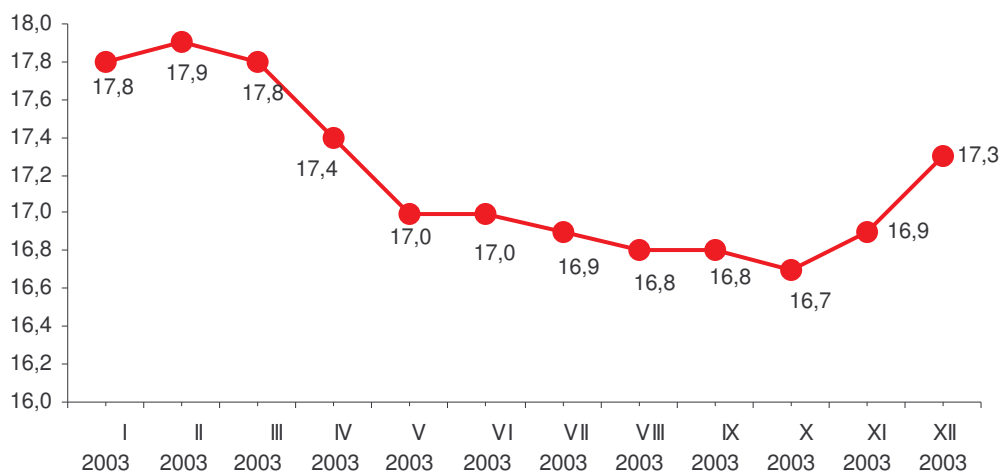
Wielkopolska jest jednym z czterech województw charakteryzujących się najniższą stopą bezrobocia w kraju. W końcu 2003 roku wyniosła ona **17,3%***. Mimo to, problem z uzyskaniem zatrudnienia miało około 247 tys. zarejestrowanych w województwie wielkopolskim osób bezrobotnych. Z danych wynika, że sytuacja na wielkopolskim rynku pracy stopniowo się polepsza (od grudnia 2002 r. zmalała dynamika wzrostu bezrobocia, a od marca 2003 r. zaczęła maleć również liczba zarejestrowanych bezrobotnych). Wzrost zanotowano w miesiącu listopadzie i grudniu, co jest zjawiskiem powtarzającym się w każdym roku. W celu poprawienia sytuacji na rynku pracy, przeciwdziałania bezrobociu oraz zwiększenia aktywności osób poszukujących zatrudnienia na wielkopolskim rynku pracy Wojewódzki Urząd Pracy realizował wiele projektów. W roku 2003 realizowane były: rządowy Program „Pierwsza Praca”, wojewódzkie programy przeciwdziałania bezrobociu – „Zielone wakacje”, „Rowy”, „Program leśny”, „Lepsza droga” oraz pilotażowy program „Start w dorosłe życie”, projekty finansowane z funduszy Unii Europejskiej oraz ustawowe działania Urzędu, takie jak doradztwo zawodowe, migracja zarobkowa oraz kierowanie poborowych (przeważnie bezrobotnych) do odbycia służby zastępczej.

STRUKTURA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

W końcu grudnia 2003 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Wielkopolsce wynosiła 247869 osób. W stosunku do grudnia roku 2002 nastąpił spadek o 1369 osób, co stanowi 0,5%. Stopa bezrobocia dla województwa mierzona liczbą bezrobotnych w stosunku do ludności czynnej zawodowo wyniosła w końcu grudnia 2003 r. 17,3%, czyli wzrosła o 0,1 punktu procentowego w stosunku do grudnia 2002 r. Wśród województw o najniższej stopie bezrobocia Wielkopolska znalazła się na czwartym miejscu

po: mazowieckim 15,1%, małopolskim 16,% podlaskim 17,0%. Średnia stopa bezrobocia dla kraju wyniosła na koniec grudnia 20,0%* i nie zmieniła się w porównaniu z grudniem 2002r.

Kształtowanie się stopy bezrobocia w województwie wielkopolskim w poszczególnych miesiącach 2003 roku przedstawia poniższy wykres:

Zmiany stopy bezrobocia w województwie wielkopolskim w ciągu 2003 roku

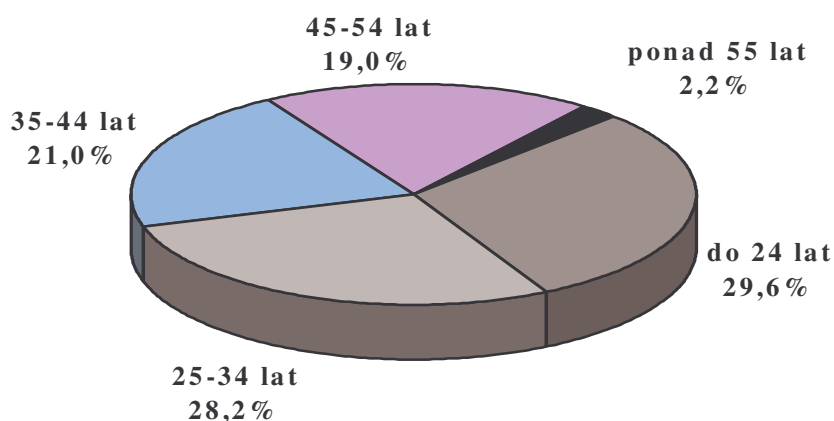
*GUS na podstawie wyników spisu powszechnego zweryfikował w końcu stycznia br. stopę bezrobocia za ostatnie trzy lata dla kraju i województw. Nie podał jeszcze zmienionych wskaźników dla poszczególnych powiatów.

Na terenie województwa najniższa stopa bezrobocia występuje w powiecie poznańskim 7,9%, a następnie w kępińskim 11,7%, grodziskim 12,1% i rawickim 12,9%. Powiatami o najwyższej stopie bezrobocia są: złotowski 26,3% i wągrowiecki 25,6%, a następnie powiaty: czarnkowsko trzcianecki 24,3%, jarociński 23,8%, chodzieski 23,2% i gnieźnieński 23,0%.

W stosunku do analogicznego okresu w 2002 r. wzrost stopy bezrobocia zanotowano w szesnastu powiatach, największy w powiecie średzkim o 2,6 punktu procentowego, międzychodzkiem i wrzesińskim o 1,0 oraz szamotulskim 0,8 punktu procentowego. Zmniejszenie odnotowano w trzynastu powiatach, największe w powiecie złotowskim o 1,6 punktu procentowego, pleszewskim o 1,3 oraz kolskim i ostrzeszowskim o 0,6 punktu procentowego. W dwóch powiatach, grodziskim i kępińskim – stopa bezrobocia nie zmieniła się.

Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby do 34 roku życia, stanowią 57,8% ogółu bezrobotnych. Najmniej liczna jest grupa wiekowa od 55 do 64 lat – 2,2% bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2002 roku największy spadek liczby bezrobotnych nastąpił

w grupie osób od 15 do 24 roku życia – o 8,8%. Niewielki spadek (1,5%) widoczny jest także w grupie wiekowej 35-44 lata. Odsetek bezrobotnych po 60 roku życia pozostał bez zmian, w kategoriach 15–24 lata oraz 35-44 lata zmniejszył się odpowiednio o 2,7 i 0,2 punktu procentowego, natomiast w kategoriach 25-34 lata, 45-54 lata oraz 55-59 lat wzrósł odpowiednio o 0,8; 1,6 i 0,5 punktu procentowego.

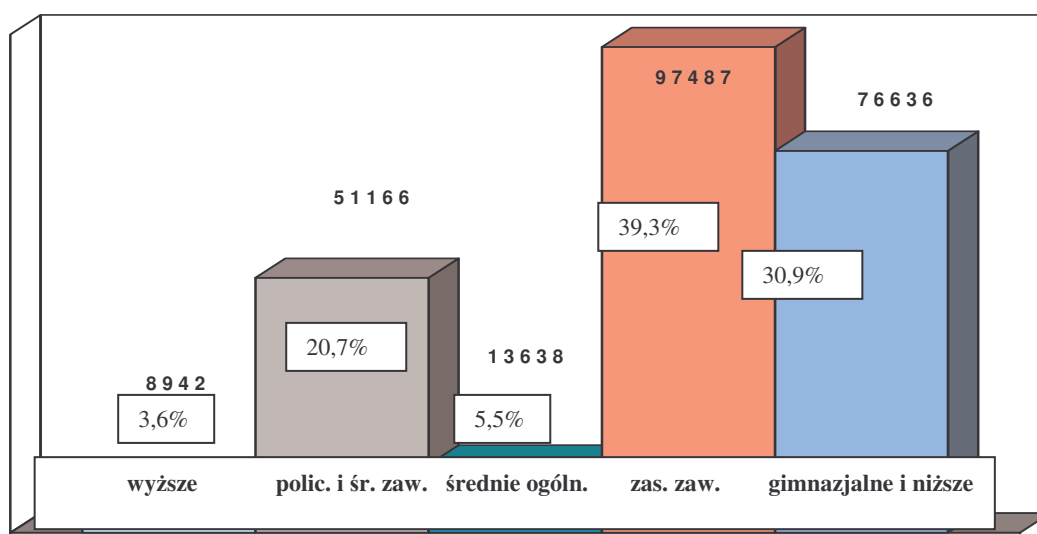
Struktura bezrobotnych według wieku – dane na koniec grudnia 2003 r.

Wykształcenie bezrobotnych

Z analizy struktury wykształcenia wynika, że największy odsetek bezrobotnych, bo aż 39,3% stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Kolejna grupa to bezrobotni posiadający wykształcenie gimnazjalne i niższe, stanowią oni 30,9% ogółu bezrobotnych. Najmniej liczna grupa bezrobotnych to osoby z wykształceniem wyższym 3,6% oraz średnim ogólnokształcącym 5,5%. W porównaniu z grudniem 2002r. odsetek bezrobotnych na poszczególnych poziomach wykształcenia nie zmienił się radykalnie. Wzrósł udział osób z wykształceniem wyższym o 0,4 punktu procentowego, gimnazjalnym i niższym o 0,3 punktu procentowego oraz średnim ogólnokształcącym o 0,2 punktu procentowego. Zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych mających wykształcenie zasadnicze zawodowe o 0,7 punktu procentowego oraz policealne i średnie zawodowe o 0,2 punktu procentowego.

Odsetek osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia – porównanie grudnia 2002 i grudnia 2003r.

WYKSZTAŁCENIE	XII 2002	XII 2003	WZROST/SPADEK
wyższe	3,2%	3,6%	0,4
policealne i średnie zawodowe	20,9%	20,7%	- 0,2
średnie ogólnokształcące	5,3%	5,5%	0,2
zasadnicze zawodowe	40,0%	39,3%	- 0,7
gimnazjalne i niższe	30,6%	30,9%	0,3

Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia - dane na koniec grudnia 2003 r.

Analiza zawodów

Biorąc pod uwagę kwalifikacje bezrobotnych stwierdza się, iż 86% populacji bezrobotnych posiada konkretny zawód (specjalność). Podobnie jak w latach poprzednich w 2003r. najliczniej reprezentowanymi grupami zawodowymi byli:

- sprzedawcy,
- robotnicy produkcji wyrobów włókienniczych i odzieży, przede wszystkim krawcy, szwacze i tapicery,
- mechanicy maszyn i urządzeń,
- technicy, zwłaszcza nauk rolniczych, mechanicy, budownictwa, elektrycy i elektronicy,
- ślusarze, tokarze,
- robotnicy budowlani, przede wszystkim murarze, stolarze budowlani i cieśle, betoniarze,

- pracownicy usług gastronomicznych, przede wszystkim kucharze,
- robotnicy w przetwórstwie spożywczym, przede wszystkim cukiernicy, piekarze i rzeźnicy.

Liczba bezrobotnych o wymienionych wyżej kwalifikacjach to 107500 osób, co stanowi 50% bezrobotnych posiadających zawód. Dodać należy, iż od lat zawód sprzedawca najliczniej reprezentowany jest wśród bezrobotnych, jak również oferty pracy dla tej grupy zawodowej należą do najczęściej zgłaszanych przez pracodawców, między innymi z powodu wysokiej fluktuacji w tej grupie pracowników.

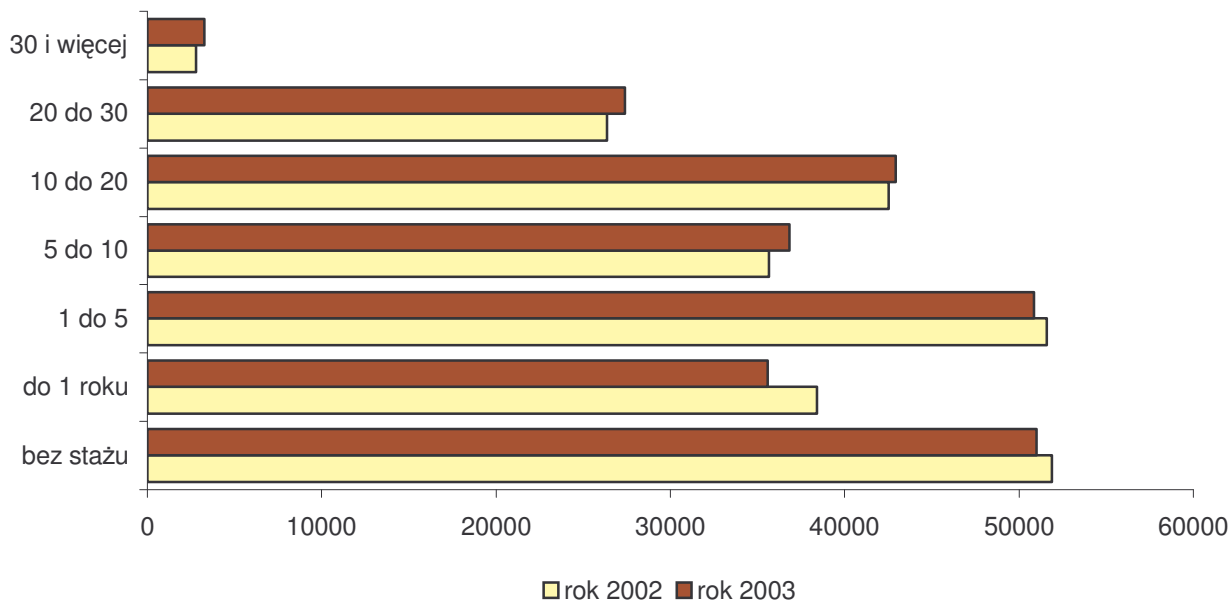
Porównując liczbę bezrobotnych reprezentujących wymienione zawody z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez pracodawców do urzędów pracy na pracowników w tych zawodach, stwierdzić należy, iż istnieje zdecydowana dysproporcja między tymi wielkościami. Przykładowo pracę poszukiwało 25 tys. sprzedawców, a do urzędów pracy zgłoszono dla nich w ubiegłym roku 6310 propozycji pracy.

Staż pracy bezrobotnych

Wśród bezrobotnych 20,5% stanowią osoby dotychczas niepracujące. Bezrobotni ze stażem od 1 do 5 lat to również 20,5% populacji bezrobotnych. Liczną grupę 17,3% stanowią osoby ze stażem 10 – 20 lat, a następnie 5 -10 lat pracy – 14,9%, do 1 roku - 14,4%, 20-30 lat pracy – 11,1%. Najmniej jest osób posiadających więcej niż 30 lat doświadczenia zawodowego – 1,3%.

W porównaniu z analogicznym okresem roku 2002 zwiększył się odsetek bezrobotnych mających staż pracy 5 do 10 lat o 0,6 punktu procentowego, 20 do 30 lat o 0,5 punktu procentowego oraz o 0,2 punktu procentowego odsetek bezrobotnych o stażu 10 do 20 lat, a także powyżej 30 lat.

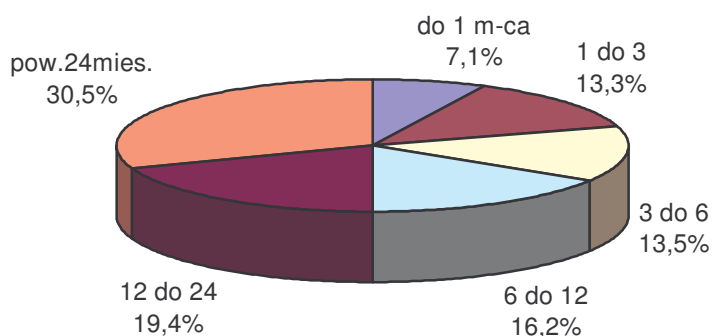

Bezrobotni według stażu pracy – porównanie grudnia 2002 i grudnia 2003 r.

Czas pozostawania bez pracy

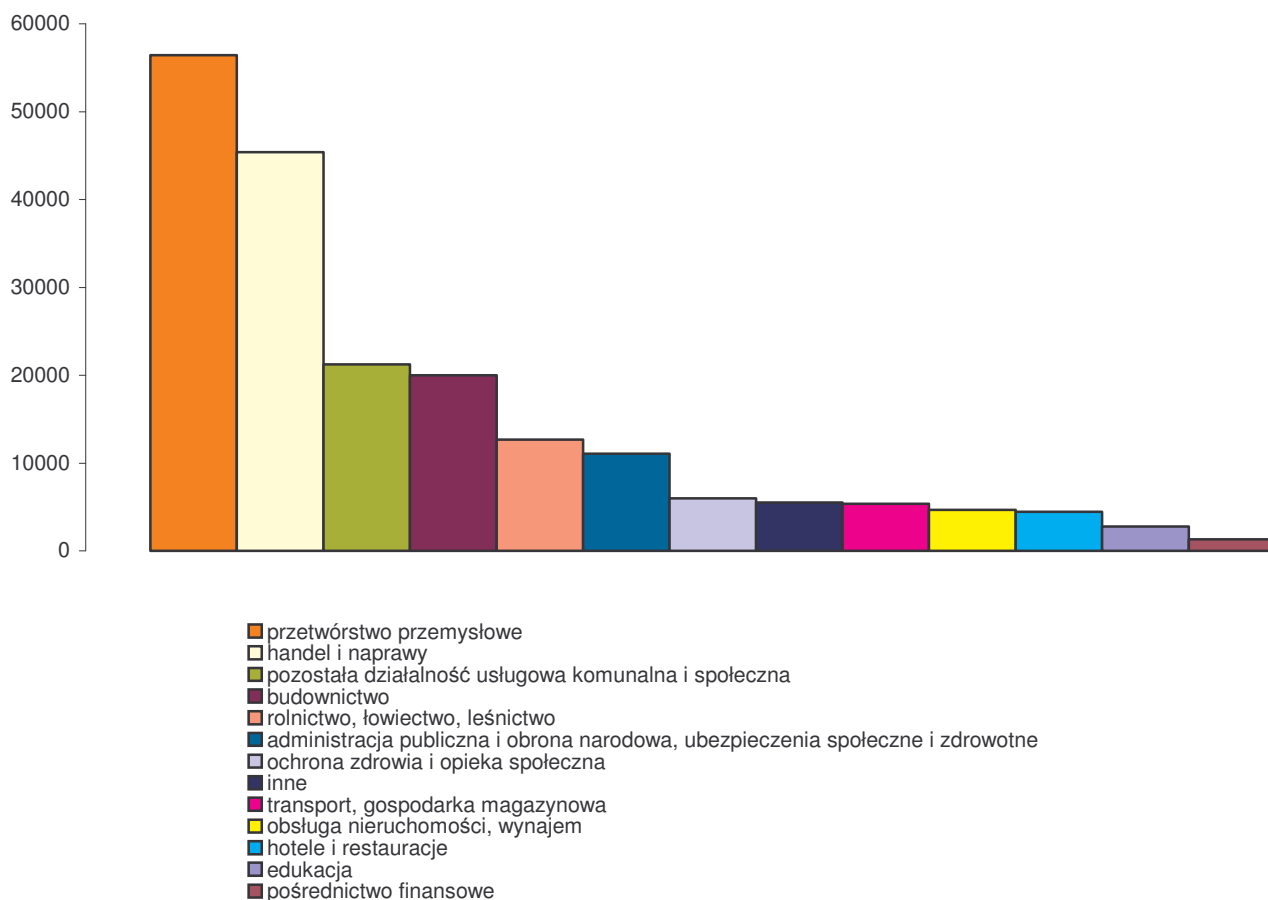
W 2003r. zwiększyła się liczba bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy o 4302 osoby, tj. o 3,6% i wyniosła 123653 osoby. W końcu grudnia 2003 r. ta kategoria bezrobotnych stanowiła 49,9% ogólnej liczby bezrobotnych wobec 47,9% w końcu grudnia 2002r.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy – dane na koniec grudnia 2003 r

Z analizy struktury bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wynika, że największa liczba pozostających bez pracy to osoby, które poprzednio pracowały w przetwórstwie przemysłowym; osoby te stanowiły 28,7% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących, osoby pracujące w handlu i naprawach 23,1%, w pozostałej działalności usługowej komunalnej i społecznej 10,8% oraz w budownictwie 10,2%.

W porównaniu z rokiem 2002 wzrosła liczba bezrobotnych, którzy poprzednio zatrudnieni byli w administracji publicznej i obronie narodowej, w ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych; w ochronie zdrowia i opiece społecznej, w handlu, w hotelach i restauracjach, a także w obsłudze nieruchomości i wynajmie oraz edukacji. Natomiast zmniejszyła się liczba bezrobotnych pracujących w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie oraz w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności. Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących 80% zatrudnionych było w jednostkach sektora prywatnego.

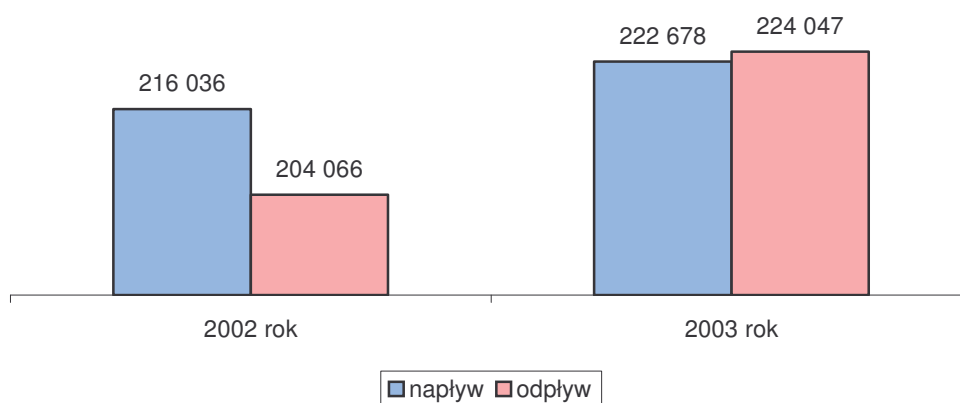

Liczba bezrobotnych poprzednio pracujących według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy

W ciągu całego 2003 roku napływ bezrobotnych wyniósł 222678 osób, a odpływ 224047 osób. Najważniejszą przyczyną wyłączeń z ewidencji było podjęcie pracy przez 118621 osób (tj. 53% odpływu). Częstym powodem skreślenia z rejestru bezrobotnych był fakt niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy - 65589 osób (tj. 29,3% odpływu).

W ciągu 2003 roku odpływ bezrobotnych w dziewiętnastu powiatach z terenu województwa wielkopolskiego przewyższył napływ do bezrobocia. Największa różnica (ponad 400 osób) wystąpiła w powiatach: złotowskim o 686 osób, pleszewskim o 541 osób, ostrowskim o 442 osoby oraz kolskim o 439 osób. W stosunku do 2002 roku strumień napływu oraz odpływu bezrobotnych w Wielkopolsce był wyższy: napływ o 6642 osoby, a odpływ o 19981 osób.

Wzrost odpływu uzasadnia duża liczba ofert pracy – 66713 ofert – w stosunku do roku 2002 wzrost o 36,5%, a także duża liczba podjęć pracy przez osoby bezrobotne (118621 osób), w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego wzrost wyniósł 11,5%. Istotne znaczenie mają także podjęcia prac sezonowych, które gwarantują zatrudnienie, niestety krótkotrwałe, wiążące się z ponowną rejestracją w urzędzie. Stąd między innymi duża fluktuacja i fakt, że prawie 70% bezrobotnych rejestruje się ponownie.

Różnica w napływie oraz odpływie z bezrobocia - porównanie 2002 roku z 2003 rokiem

WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH

Udział wybranych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych

kategorie bezrobotnych	dane z końca 2003 roku	
	Liczba bezrobotnych	Procentowy udział kategorii bezrobotnych do ogółu bezrobotnych
liczba bezrobotnych ogółem	247 869	100,0
liczba bezrobotnych kobiet	132 100	53,3
liczba bezrobotnych mężczyzn	115 769	46,7
liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	112 966	45,6
liczba bezrobotnej młodzieży 18-24 lata	73 338	29,6
liczba bezrobotnych absolwentów	14 299	5,8
liczba bezrobotnych niepełnosprawnych	5 698	2,3
Liczba osób z prawem do zasiłku	43 100	17,4

Mieszkańcy terenów wiejskich

Liczba bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie w województwie wielkopolskim wyniosła na koniec grudnia 2003 roku 112966 osób, czyli 45,6% ogółu zarejestrowanych, w tym kobiety stanowiły 52,3% (59102), a osoby pobierające zasiłek 16,7% (18920 osób).

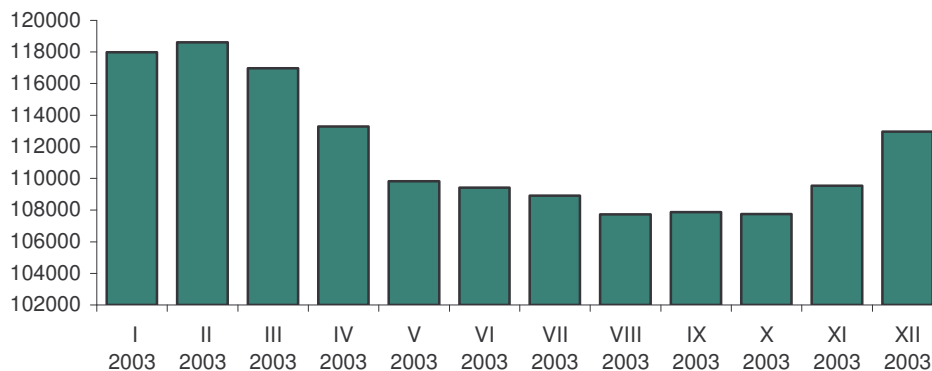
Największym odsetkiem bezrobotnych zamieszkałych na wsi charakteryzuje się podregion koniński 56,9% (25683 osoby) ogółu bezrobotnych mieszkańców terenów wiejskich. Wśród powiatów najwyższy odsetek zamieszkałych na wsi występuje w powiecie wolsztyńskim 74,6% i pleszewskim 70,0%.

W stosunku do analogicznego okresu w 2002 roku, populacja bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 0,7% (wśród bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie nastąpił wzrost liczby kobiet o 1040 tj. 1,8%, a spadek mężczyzn o 1856 tj. 3,3%).

W celu zahamowania wzrostu bezrobocia wśród tej kategorii bezrobotnych podejmowane są działania na rzecz aktywizacji zawodowej ludności terenów wiejskich:

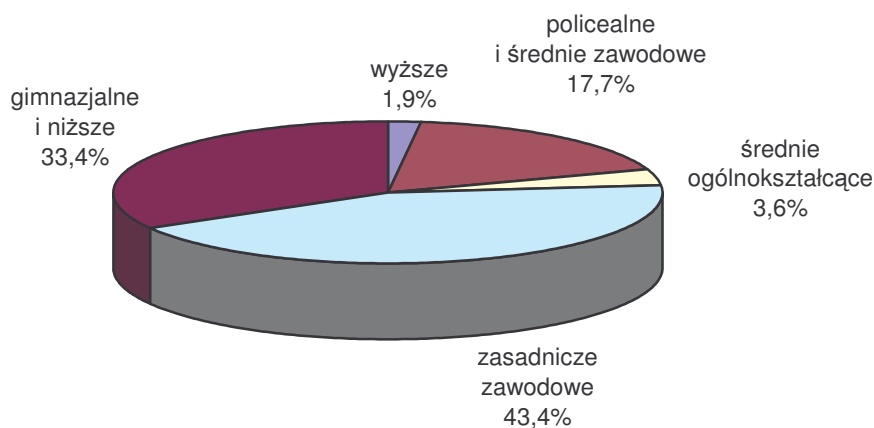
- pośrednictwo oraz pomoc osobom z terenów wiejskich w podjęciu sezonowej pracy za granicą,
- współdziałanie w realizacji programów specjalnych organizowanych przez powiatowe urzędy pracy Wielkopolski,

- obejmowanie osób z tych terenów programami finansowanymi ze środków pomocowych Unii Europejskiej PHARE 2001 oraz po akcesji Polski do Unii w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zmiany w wielkości bezrobotnych mieszkańców wsi w ciągu 2003 roku

Bezrobotnych zamieszkałych na wsi charakteryzuje niski poziom wykształcenia oraz niższa mobilność i gotowość do przyuczenia do zawodu lub zmiany kwalifikacji. Według danych z końca grudnia 2003 r. 43,4% bezrobotnych mieszkańców wsi to osoby, które ukończyły zasadnicze szkoły zawodowe, a 33,4% to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, czyli bez zawodu. Tylko 1,9% bezrobotnych z terenów wiejskich ma wykształcenie wyższe.

Bezrobotni mieszkańcy wsi według poziomu wykształcenia

Kobiety

Liczba bezrobotnych kobiet na koniec grudnia 2003 roku wynosiła 132100 osób, tj. 53,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2002 roku udział procentowy kobiet do ogółu bezrobotnych zwiększył się o 1,2 punktu procentowego. Najniższy odsetek kobiet (poniżej 50%) odnotowujemy w powiecie: grodziskim 46,1% oraz wolsztyńskim 49,3%, natomiast najwyższy w powiecie kępińskim 59,6%, krotoszyńskim 56,8%, obornickim 55,8%, wrzesińskim 55,4%, ostrowskim 55,2%, międzychodzkiem 55,1% i pilskim 55,0%. W populacji bezrobotnych w końcu grudnia 2003 roku tylko w dwóch powiatach przeważali mężczyźni: grodziskim 53,9% i wolsztyńskim 50,7%.

Utrudnienia, jakie na rynku pracy mogą spotkać kobiety poszukujące zatrudnienia wynikają ciągle jeszcze ze stereotypów, jakimi kierują się pracodawcy. W naszym społeczeństwie wciąż obserwuje się tradycyjne podejście do podziału pracy i obowiązków rodzinnych, obciążających prawie wyłącznie kobiety i sprawiające, że postrzegane są one jako mniej atrakcyjni pracownicy. Pracodawcy traktują przywileje socjalne kobiet jako dyskwalifikujące, preferując tym samym mężczyzn jako bardziej dyspozycyjnych. Kolejną istotną przyczyną jest brak odpowiednich rozwiązań prawnych i instytucjonalnych, które mogłyby wspierać mobilność zawodową kobiet. Efektem takiej sytuacji jest także niższy poziom wynagrodzenia kobiet niż mężczyzn, nawet przy pracy na tych samych stanowiskach.

Osoby niepełnosprawne

Grupą społeczną, która w bardzo wysokim stopniu odczuwa trudną sytuację na rynku pracy, są osoby niepełnosprawne. Mają one trudności ze znalezieniem oraz utrzymaniem miejsca pracy. Są też grupą o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia, co zmniejsza zainteresowanie potencjalnych pracodawców ich zatrudnieniem.

Z danych powiatowych urzędów pracy wynika, że na koniec grudnia 2003 roku zarejestrowanych było łącznie w województwie 5698 osób bezrobotnych niepełnosprawnych tj. 2,3% ogółu bezrobotnych (w tym 2851 kobiet) oraz 2799 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (w tym 1131 kobiet).

W 2003 roku liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych wzrosła o 16% w stosunku do roku poprzedniego. Równocześnie liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy uległa zmniejszeniu o 4%.

Zmiany liczby ofert pracy w województwie wielkopolskim dla osób niepełnosprawnych w latach 2001 – 2003 przedstawia poniższa tabela:

Oferty pracy	oferty zgłoszone w danym roku			
	2000	2001	2002	2003
Liczba ofert pracy	1 776	3 842	2 877	2 361
Liczbowy wzrost /spadek rok bieżący do poprzedniego	-	2 066	-965	-516
Procentowy wzrost /spadek rok bieżący do poprzedniego	-	116,3	-25,1	-17,9

Informacja o sytuacji osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w Wielkopolsce

W okresie sprawozdawczym najczęściej spotykane zawody wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotni i poszukujący pracy to: szwaczka, kucharz, piekarz, cukiernik, kelner, krawiec, sprzedawca, ogrodnik, ślusarz, a także technik ekonomista i technik rolnik, mechanik, murarz, robotnik pracujący jako pomoc w przemyśle przetwórczym, osoby wykonujące tzw. prace proste, czyli sprzątaczką, pomoc kuchenna, robotnik gospodarczy. Jednak zdecydowaną większość z analizowanej grupy osób stanowią osoby mające wykształcenie podstawowe, nie posiadające żadnych kwalifikacji, które dotychczas wykonywały proste prace fizyczne, a także są w przedziale wiekowym 45-54 lata. W powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego zaobserwowano w ostatnim czasie znaczny spadek ofert pracy dla tej grupy osób, a jeżeli oferty się pojawiają, to wymagania stawiane przez pracodawców są nieadekwatne do możliwości zdrowotnych osób zarejestrowanych.

Pracodawcy najczęściej poszukiwali osób niepełnosprawnych do pracy na stanowiskach: sprzątaczkę, szwaczki, pracownika administracyjno-biurowego, operatora różnego rodzaju maszyn produkcyjnych, kierowcy, dozorca, pracownika ochrony mienia, sprzedawcy, kierowcy, magazyniera, ślusarza.

Na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w analizowanym okresie podejmowano następujące działania:

- współpracowano z Ośrodkiem Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz z Polską

Organizacją Pracodawców Osób Niepełnosprawnych w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych finansowanych z PERON,

- przeprowadzono szkolenia mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych, bądź uzyskanie nowych umiejętności i uprawnień zawodowych,
- kierowano zarejestrowanych niepełnosprawnych absolwentów do udziału w programie „Pierwsza Praca”,
- realizowano program „JUNIOR” – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych, którego celem jest aktywizacja młodych absolwentów z orzeczoną lekką, umiarkowaną oraz znaczną stopniem niepełnosprawności. Uczestnictwo w programie ma na celu zwiększenie możliwości zawodowych bezrobotnych absolwentów oraz stworzenie szansy zatrudnienia i zdobycia doświadczenia zawodowego w ramach odbywanego stażu, niekiedy stażyści podejmują prace u pracodawcy, u którego odbywali staż.

We wszystkich powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego podejmowano standardowe działania z zakresu pośrednictwa pracy polegające na informowaniu osób niepełnosprawnych o aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu, kierowaniu ich na miejsca pracy tworzone ze środków PERON oraz miejsca pracy w zakładach pracy chronionej, wskazywaniu pracodawcom form działania i źródeł finansowania przy tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON, stałym pozyskiwaniu ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, szybkim przepływie informacji na temat aktualnych ofert pracy z instytucjami współpracującymi z osobami niepełnosprawnymi, prowadzeniu rozmów indywidualnych mających na celu zapoznanie zainteresowanych z aktualnymi możliwościami rynku pracy oraz z optymalnymi metodami poszukiwania pracy.

Wiele powiatowych urzędów pracy w Wielkopolsce organizowało różne spotkania grupowe oraz zajęcia warsztatowe dla osób niepełnosprawnych, gdzie omawiane były formy pomocy oferowane przez urzędy pracy oraz problemy na jakie mogą zostać narażone osoby niepełnosprawne na rynku pracy. Zachęcano do czynnego poszukiwania zatrudnienia i zmiany zachowań na rynku pracy.

Bezrobotni w wieku 18-24 lata

Młodzież w końcu grudnia 2003 roku stanowiła 29,6% ogólnej liczby bezrobotnych (73338 osób). Największy odsetek młodzieży odnotowujemy w powiecie: grodziskim 39,5%, śremskim 35,2%, nowotomyskim 34,8%, kępińskim oraz wolsztyńskim po 33,8%, rawickim

33,5%, gostyńskim oraz ostrzeszowskim po 33,3%. Najmniejszy odsetek natomiast w powiecie poznańskim 24%, pilskim 26,2%, złotowskim 26,5% oraz czarnkowsko-trzcianeckim 26,6%.

W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego liczba bezrobotnych w tej grupie uległa obniżeniu o 7086 osób. W ciągu ostatnich dwóch lat zmniejszył się udział bezrobotnych w wieku 18-24 lata w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu grudnia:

- o 2 punkty procentowe w 2002 roku (z 34,3% w roku 2001 do 32,3% w roku 2002),
- o 2,7 punktu procentowego w 2003 roku (z 32,3% w roku 2002 do 29,6% w roku 2003).

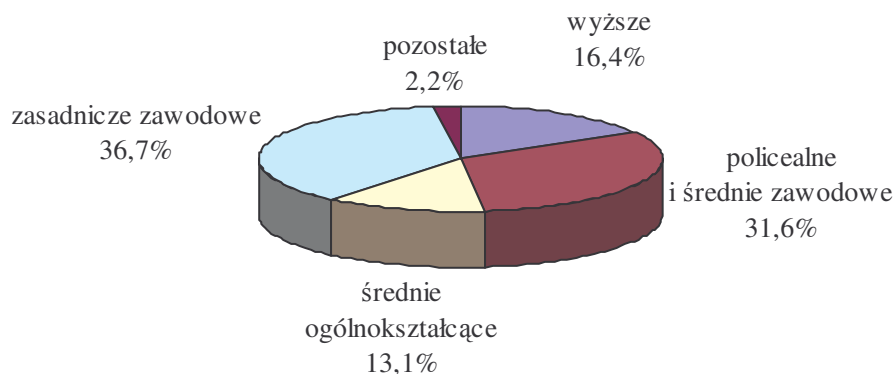
Wśród bezrobotnej młodzieży więcej jest osób zamieszkałych na wsi – 51,7% (dla porównania udział mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 45,6%).

Absolwenci

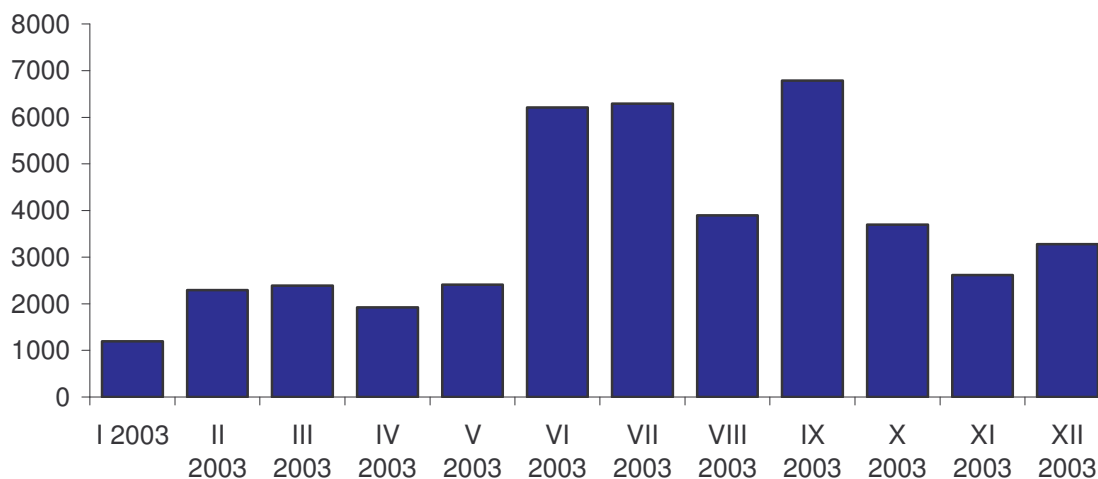
W końcu grudnia 2003 roku zarejestrowanych było 14299 absolwentów, co stanowi 5,8% ogółu bezrobotnych. W stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku uległ zmniejszeniu odsetek absolwentów w udziale bezrobotnych ogółem o 0,5 punktu procentowego (z 6,3% do 5,8%).

Zmiany liczby absolwentów wg wykształcenia – porównanie roku 2003 z rokiem 2002 przedstawia poniższa tabela:

wykształcenie	2002 rok		2003 rok		% wzrost /spadek w stosunku do 2002 roku	liczbowy wzrost /spadek w stosunku do 2002 roku
	% udział liczby absolwentów wg wykształcenia do ogółu absolwentów	liczba absolwentów	% udział liczby absolwentów wg wykształcenia do ogółu absolwentów	liczba absolwentów		
wyższe	14,5	2 292	16,4	2 348	2,4	56
policealne i średnie zawodowe	35,8	5 636	31,6	4 513	-19,9	-1 123
średnie ogólnokształcące	9,6	1 510	13,1	1 878	24,4	368
zasadnicze zawodowe	38,9	6 131	36,7	5 245	-14,5	-886
pozostałe	1,2	191	2,2	315	64,9	124
ogółem	100,0	15 760	100,0	14 299	-9,3	-1 461

Bezrobotni absolwenci według poziomu wykształcenia

Zmiany w ilości rejestrujących się absolwentów w ciągu 2003 roku – stan w końcu danego miesiąca

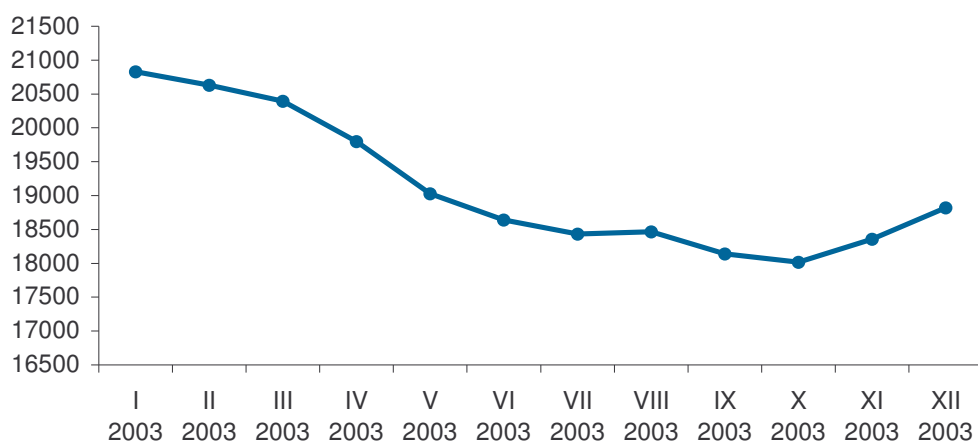
W końcu grudnia 2003 roku największy odsetek (powyżej 7,0%) bezrobotnych absolwentów występuje w powiatach: grodzickim 9,7%, rawickim 8,3%, ostrzeszowskim 8,0%, nowotomyskim 7,8%, jarocińskim i tureckim po 7,5% oraz wolsztyńskim 7,1%. Powiatami o najniższym odsetku (poniżej 5,0%) są: czarnkowsko-trzcianecki 3,7%, chodzieski 4,1%, kępiński 4,2%, wągrowiecki 4,5%, złotowski 4,6% oraz międzychodzki 4,9%.

Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy

Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy to 18819 osób, stanowi to 7,6% ogółu zarejestrowanych (w grudniu 2002 8,3%). Najwyższy odsetek tej grupy bezrobotnych występuje w końcu grudnia 2003 roku w sześciu powiatach (powyżej 10,0%): kaliskim 12,7%, kępińskim 12,3%, konińskim 10,7%, szamotulskim i gnieźnieńskim

po 10,6%, oraz tureckim 10,3%. Najniższy odsetek (poniżej 3,0%) odnotowujemy w czterech powiatach: obornickim 1,3%, wrzesińskim 2,2%, kościańskim 2,7% i rawickim 2,8%.

Wśród bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy 55,3% stanowią kobiety (w stosunku do roku 2002 nastąpił wzrost o 2,7 punktu procentowego), natomiast prawo do zasiłku posiada 41,4% (w stosunku do roku 2002 nastąpił spadek o 0,4 punktu procentowego).

Zmiany wśród rejestrujących się osób zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy w 2003 roku – stan w końcu danego miesiąca

Zwolnienia grupowe

Według informacji otrzymanych z powiatowych urzędów pracy w województwie wielkopolskim, w 2003 roku 193 pracodawców zgłosiło do urzędów pracy zamiar zmniejszenia zatrudnienia o 7912 osób. W stosunku do roku 2002 nastąpiło zmniejszenie o 130 zakładów, tj. o 40,2% oraz spadek zgłoszonych osób do zwolnienia o 1554, tj. o 16,4%.

Zwolnienia w 2003 roku zgłosiło:

- 37 pracodawców z sektora publicznego 1340 osób – spadek o 36,2% zakładów i o 6,5% osób,
- 156 pracodawców z sektora prywatnego 6572 osoby – spadek o 41,1% zakładów i o 18,2% osób,

W 2003 roku 207 pracodawców zwolniło 6522 osoby w stosunku do roku 2002, nastąpił spadek o 38,6% zakładów i o 24% osób.

Zwolnień dokonało:

- 36 pracodawców z sektora publicznego 861 osób - spadek o 36,8% zakładów i o 31,8% osób,

- 171 pracodawców z sektora prywatnego 5661 osób - spadek o 38,9% zakładów i o 22,6% osób.

W analizowanym okresie kierownicy i pracownicy powiatowych urzędów pracy spotkali się z kadrą kierowniczą 36 zakładów pracy w celu ustalenia dalszych działań w związku z dokonywanymi tam zwolnieniami grupowymi. Odbyło się też 14 spotkań informacyjnych ze zwalnianymi pracownikami, w których uczestniczyły 1.594 osoby. W trakcie tych spotkań zapoznawano zwalnianych pracowników ze świadczeniami przez służby zatrudnienia usługami: w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, rejestracji, możliwości przekwalifikowania, a także przepisami dotyczącymi przyznawania zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń przedemerytalnych. W jednym zakładzie zorganizowano także „punkt” (dyżur) doradczo – informacyjny dla osób przewidzianych do zwolnienia, z którego usług skorzystało 10 osób.

W wyniku różnych spotkań doradczo – informacyjnych z osobami zwalnianymi:

- 11 osób podjęło pracę w innym zakładzie (10 w 2003 r., jedna w styczniu 2004 r.),
- na przeszkolenie zawodowe zdecydowało się 112 osób,
- z pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej skorzystało 7 osób,
- w 2 zakładach zorganizowano rejestrację na terenie zakładu dla 117 osób.

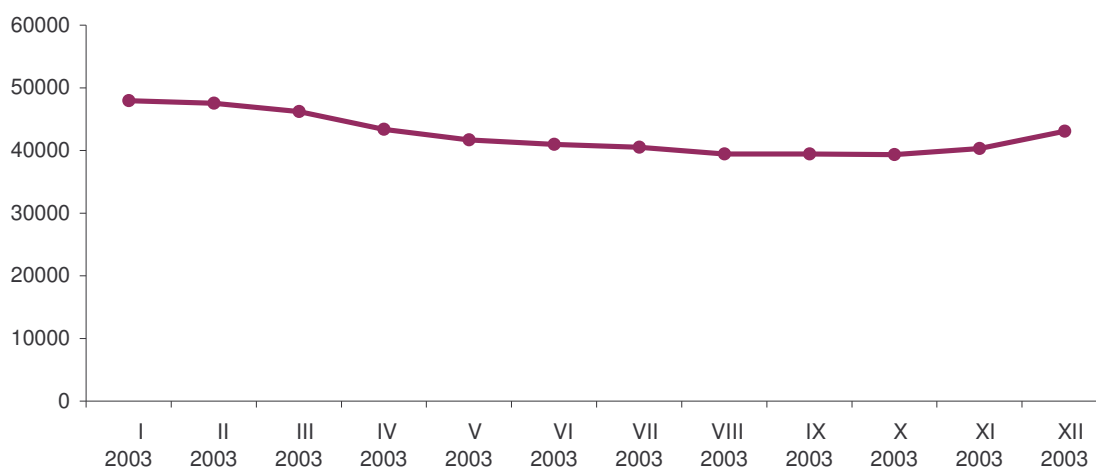
Pomoc osobom zagrożonym zwolnieniami grupowymi proponują również Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu. W ofercie proponowanej pracodawcom są porady indywidualne i zajęcia warsztatowe mające pomóc w rozwiązywaniu problemów związanych z poszukiwaniem pracy – pomoc w sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych, w przygotowaniu do rozmów kwalifikacyjnych, a także wsparcie psychologiczne.

Centra prowadziły również program outplacementu w zakładach pracy, z którymi Wojewódzki Urząd Pracy podpisał stosowne porozumienia: Telewizja Polska S.A., Telekomunikacja Polska, Invest Bank S.A. i Wielkopolska Regionalna Kasa Chorych.

Bezrobotni uprawnieni do otrzymywania zasiłku

W końcu grudnia 2003 roku do pobierania zasiłku uprawnionych było 17,4% ogółu bezrobotnych (43100 osób). W stosunku do 2002 roku odsetek ten zmalał o 1,1 punktu procentowego (o 2904 osoby). Najwyższy odsetek zasiłkobiorców występuje w powiecie: średzkim 26,4%, obornickim 24,9%, pilskim 23,6% i gostyńskim 22,4%.

Najniższy natomiast (poniżej 12%) w kaliskim 9,2%, nowotomyskim 11,5%, kępińskim 11,7%.

Zmiany wśród rejestrujących się osób uprawnionych do otrzymywania zasiłku w 2003 roku – stan w końcu danego miesiąca

Na przestrzeni lat polityka zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu koncentrowała się głównie na wypłacaniu zasiłków dla bezrobotnych, podczas gdy dużo skuteczniejszym sposobem przeciwdziałania bezrobociu jest aktywizacja zawodowa. W 1999 roku odsetek osób posiadających prawo do zasiłku wyniósł 24,3%. W kolejnych latach malał i w 2002 roku wyniósł 18,5%, a w 2003 17,4%. Jest to w części efektem unormowań prawnych znacznie zaostrzających warunki przyznawania zasiłku dla bezrobotnych. Jednak zmniejszenie kosztów wypłacanych zasiłków umożliwia przeniesienie części funduszy i tym samym zwiększenie środków na programy aktywizujące. Więcej osób można było skierować do prac interwencyjnych, robót publicznych, udzielano więcej pożyczek na prowadzenie własnej działalności. Dużą popularnością cieszyły się także szkolenia, staże i umowy absolwenckie. Działania te miały jeden cel – usprawnić model aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Zmiany na wielkopolskim rynku pracy w 2003 roku w stosunku do 2002 roku

wyszczególnienie	dane z końca okresu sprawozdawczego			
	rok		Liczbowy wzrost/spadek w stosunku do 2002 roku	Procentowy wzrost/spadek w stosunku do 2002 roku
	2002	2003		
stopa bezrobocia	17,2	17,3	-	0,1
liczba bezrobotnych ogółem	249 238	247 869	-1 369	-0,5
liczba bezrobotnych kobiet	129 906	132 100	2 194	1,7
liczba bezrobotnych mężczyzn	119 332	115 769	-3 563	-3,0
liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	113 782	112 966	-816	-0,7
liczba bezrobotnej młodzieży	80 424	73 338	-7 086	-8,8
liczba bezrobotnych absolwentów	15 760	14 299	-1 461	-9,3
liczba bezrobotnych niepełnosprawnych	4 912	5 698	786	16,0
liczba zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy	20 598	18 819	-1 779	-8,6

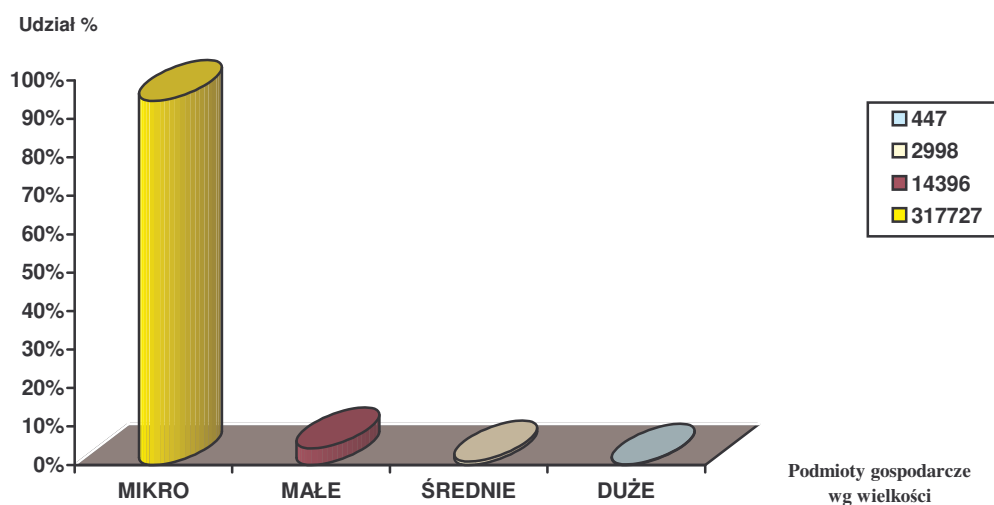
Pracodawcy

Według danych otrzymanych z Urzędu Statystycznego w Poznaniu na dzień 20 grudnia 2003 roku na terenie województwa wielkopolskiego zarejestrowanych było 335568 podmiotów gospodarczych z czego 97,2% to podmioty działające w sektorze prywatnym.

Liczba podmiotów gospodarczych w województwie wielkopolskim wg stanu na dzień 20 grudnia 2003r.

Podmioty gospodarcze	Sektor publiczny		Sektor prywatny		Ogółem	
	Liczba podmiotów	Udział %	Liczba podmiotów	Udział %	Liczba podmiotów	Udział %
MIKRO	4977	52,7	312750	95,9	317727	94,7
MAŁE	3402	36,0	10994	3,4	14396	4,3
ŚREDNIE	894	9,5	2104	0,6	2998	0,9
DUŻE	171	1,8	276	0,1	447	0,1
SUMA	9444	100	326124	100	335568	100

Najliczniejszą kategorią są podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników, określane mianem mikroprzedsiębiorstw, stanowią one 94,7% ogólnej liczby podmiotów (317727). Małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 osób stanowią w Wielkopolsce 4,3% (14396), średnie zatrudniające od 50 do 249 pracowników stanowią 0,9% (2998). Natomiast duże, czyli zatrudniających powyżej 250 pracowników stanowią zaledwie 0,1% (447).

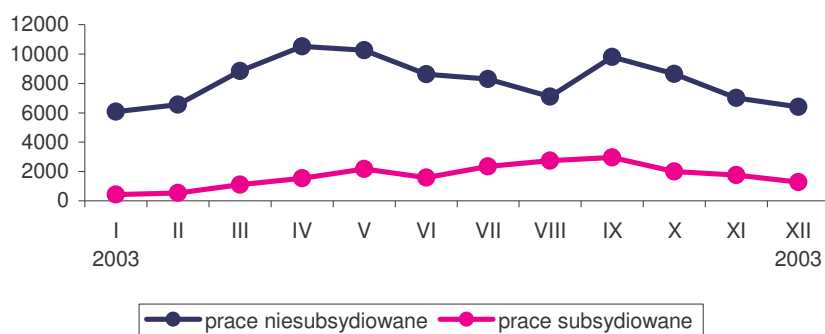
Procentowy udział podmiotów gospodarczych w województwie wielkopolskim wg stanu na dzień 20 grudnia 2003r.

AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH

Podjęcia pracy

W roku 2003 pracę podjęło 118621 osób, w stosunku do roku 2002 nastąpił wzrost o 11,5%, z tego:

- 98106 (82,7%) podjęło pracę niesubsydiowaną,
- 20515 (17,3%) podjęło pracę subsydiowaną.

Liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę niesubsydiowaną i subsydiowaną w poszczególnych miesiącach 2003r

Z ofert pracy subsydiowanej skorzystało 20515 osób, z czego w ramach prac interwencyjnych 9410, robót publicznych 6407, umów absolwenckich 2976, pożyczek na własną działalność gospodarczą lub utworzenie dodatkowego miejsca pracy 614 oraz innych prac subsydiowanych 1108 osób.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W ciągu roku 2003 aktywnymi formami przeciwdziałaniu bezrobociu objęto w Wielkopolsce 41235 osób. W stosunku do roku 2002 nastąpił znaczny wzrost tj. o 102,4%.

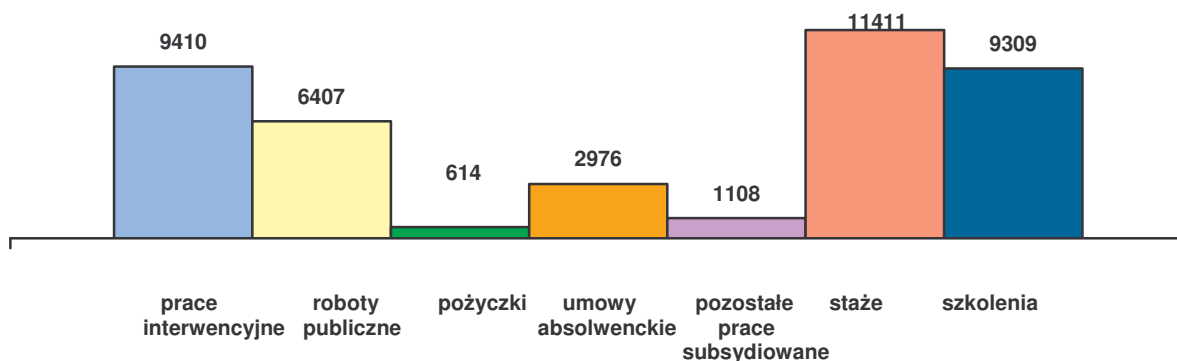
Liczba bezrobotnych objętych poszczególnymi aktywnymi formami oraz jej procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych objętych aktywnymi formami:

- 9 410 (22,8%) prace interwencyjne
- 6 407 (15,5%) roboty publiczne
- 614 (1,5%) udzielone pożyczki
- 9 309 (22,6%) szkolenia
- 11 411 (27,7%) staże
- 4 084 (9,9%) inne prace subsydiowane (umowy absolwenckie i pozostałe)

Najbardziej popularną formą pomocy bezrobotnym absolwentom są staże absolwenckie, na które w 2003r. skierowano 11411 osób, czyli o 4981 więcej niż w roku 2002.

Łącznie w 2003r. powiatowe urzędy pracy skierowały na szkolenie 9309 osób, tj. o 4073 więcej w porównaniu z 2002r.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2003 r.

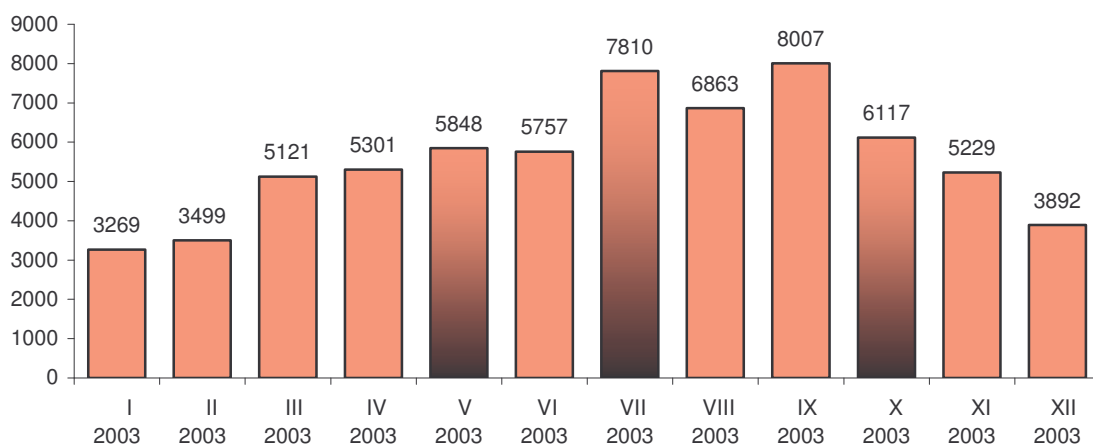
W stosunku do 2002r. odnotowujemy wzrost uczestników we wszystkich rodzajach prac subsydiowanych. Największe zwiększenie dotyczy podjęć pracy w ramach prac interwencyjnych (o 5691) oraz robót publicznych (o 4728).

Oferty pracy

Ogółem w 2003 roku do powiatowych urzędów pracy wpłynęło 66 713 ofert pracy, w stosunku do 2002 roku było ich więcej o 36,5% (48888 ofert pracy w 2002 roku) z tego:

- 30 578 (45,8%) dotyczyło pracy subsydiowanej,
- 36 135 (54,2%) dotyczyło pracy niesubsydiowanej,
- 13 101 (19,6%) z zakładów sektora publicznego,
- 53 612 (80,4%) z zakładów sektora prywatnego,
- 14 326 (21,5%) dla absolwentów,
- 2 361 (3,5%) dla osób niepełnosprawnych.

Po mniejszej liczbie ofert pracy w miesiącach styczniu i lutym nastąpił stopniowy jej wzrost. Największa liczba ofert pracy wpłynęła w miesiącach lipcu, sierpniu, wrześniu i październiku, stanowiły one 43,2% ofert pracy.

Zmiany liczby ofert pracy w 2003 roku

Zmiany na wielkopolskim rynku pracy w roku 2003 w porównaniu z rokiem 2002

wyszczególnienie	dane dot. całego roku			
	rok		Liczbowy wzrost/spadek w stosunku do 2002 roku	Procentowy wzrost/spadek w stosunku do 2002 roku
	2002	2003		
Napływ do bezrobocia	216 036	222 678	6 642	3,1
Odpływ z bezrobocia	204 066	224 047	19 981	9,8
Liczba ofert pracy ogółem	48 888	66 713	17 825	36,5
Liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę	106 392	118 621	12 229	11,5

PORADNICTWO ZAWODOWE

Utrzymująca się trudna sytuacja na rynku pracy stwarza często konieczność zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z wymaganiami pracodawców. W wyniku ciągłych zmian zachodzących w gospodarce wzrasta zapotrzebowanie na aktualne informacje o zawodach, wiedzę z zakresu podejmowania decyzji zawodowych, wyboru zawodu, ścieżek kształcenia oraz doskonalenia zawodowego. Jednym z głównych problemów, nad którym pracują doradcy zawodowi urzędów pracy, jest trafny wybór zawodu i miejsca pracy przez klienta. Perspektywa przystąpienia Polski do Unii Europejskiej otwiera nowe możliwości edukacyjne i w przyszłości zawodowe dla Polaków, ale równocześnie narzuca pewne standardy związane z poradnictwem zawodowym.

Na poziomie województwa wielkopolskiego działania o charakterze informacyjno-doradczym podejmowane są przez doradców zawodowych zatrudnionych w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz w Oddziałach Zamiejscowych WUP. Działania takie podejmowane są również na poziomie powiatu – przez powiatowe urzędy pracy.

Z poradnictwa i informacji zawodowej w 2003 roku, w skali całego województwa, zarówno w formie indywidualnej jak i grupowej, skorzystało ogółem 23449 osób.

Liczba klientów w 2003 r. – dorośli

ROK	2002	2003
Liczba klientów indywidualnych - poradnictwo	13109	13197
Liczba uczestników zajęć grupowych - poradnictwo	11226	9992
Liczba klientów indywidualnych - informacja	14088	14882
Liczba uczestników zajęć grupowych - informacja	6135	6476

Wśród osób, które skorzystały w roku 2003 z usług poradnictwa, największą grupę stanowiła młodzież do 24 lat (61,3%) i osoby posiadające status absolwenta (55,3%) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (35,6%), najmniejszą natomiast grupę – osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej (5,6%).

Wśród klientów, którzy korzystali z poradnictwa zawodowego, utrzymuje się przewaga kobiet (w roku 2003 kobiety stanowiły 56,9% wszystkich klientów). Wiele z nich ze względu na naturalną przerwę w wykonywaniu pracy spowodowaną opieką nad

dzieckiem ma trudności z powrotem na rynek pracy. Posiadanie dzieci niejednokrotnie rzutuje na negatywne spostrzeżenie kandydatki przez pracodawcę. Ponadto dużą barierę stanowi wiek – wiąże się to z trudnością w znalezieniu zatrudnienia przez kobiety powyżej 35 roku życia. Przewaga kobiet wśród klientów placówek doradczych jest spowodowana także ich większą otwartością na tego typu usługi.

W CliPKZ z terenu województwa wielkopolskiego starano się, zgodnie z europejskimi trendami, łączyć proces poradnictwa z pośrednictwem pracy: podjęto współpracę z 607 pracodawcami, w wyniku której zebrano informacje o 1631 wolnych miejscach pracy, na które skierowano 1927 osób. Informację zwrotną o podjęciu pracy otrzymano od 635 osób, co stanowi 32,9% wszystkich skierowanych. Znaczącą grupę klientów korzystających z usług poradnictwa zawodowego stanowiła w 2003 roku młodzież szkolna nie będąca ustawowym klientem urzędów pracy. Ze względu na bogatą bazę informacyjną i zaplecze techniczne szczególnie chętnie młodzież przychodzi do centrów.

Liczba klientów CliPKZ w 2003r. – młodzież ucząca się

ROK	2003
Liczba klientów indywidualnych - poradnictwo	346
Liczba uczestników zajęć grupowych - poradnictwo	1684
Liczba klientów indywidualnych - informacja	1224
Liczba uczestników zajęć grupowych - informacja	5854

Zebrane doświadczenia wskazują na utrzymujące się bardzo duże zapotrzebowanie oświaty na wiedzę związaną z problematyką przygotowania młodzieży do planowania swojej kariery zawodowej a także poruszania się po aktualnym rynku pracy. Aby umożliwić młodzieży dostęp do szerokiej informacji zawodowej, ułatwić planowanie indywidualnego rozwoju zawodowego, a tym samym zwiększyć jej szanse na rynku pracy, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej ogłosiło konkurs o granty na tworzenie w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Szkolnych Ośrodków Kariery (tzw. „Szok-ów”). W skład komisji oceniającej wnioski o granty wszedł doradca zawodowy z CliPKZ. Granty otrzymało 9 szkół z województwa wielkopolskiego.

Podjęto, także przygotowania do wdrażania europejskiego systemu pomocy w zakresie pośrednictwa pracy EURES – sformułowano plan działania na lata 2004-2007 dla województwa wielkopolskiego. W ramach tego Programu będzie możliwe pozyskiwanie ofert pracy z krajów Unii Europejskiej. Sieć EURES ma ułatwiać pracodawcom

rekrutację pracowników na międzynarodowym rynku pracy, a także będzie służyć przekazywaniu informacji na temat warunków pracy i życia w innych krajach.

KLUBY PRACY

Kluby pracy prowadzą zajęcia szkoleniowe, w ramach których bezrobotni i poszukujący pracy przez dwa tygodnie uczą się, a następnie przez tydzień praktycznie stosują nabyte umiejętności poszukiwania i uzyskiwania pracy.

W 2003 roku na terenie województwa wielkopolskiego działały 34 kluby pracy, w tym 21 zorganizowanych przez powiatowe urzędy pracy w subregionie:

- poznańskim (Gniezno, Grodzisk, Oborniki, Poznań, Środa Wielkopolska, Szamotuły, Września),
- konińskim (Turek, Konin powiat grodzki i Konin powiat ziemski),
- kaliskim (Kalisz, Jarocin, Kępno, Ostrzeszów),
- pilskim (Czarnków, Wągrowiec),
- leszczyńskim (Wolsztyn, Rawicz, Leszno, Kościan, Gostyń)

i 13 zorganizowanych przez instytucje współpracujące z powiatowymi urzędami pracy: (w Czerwonaku, Poznaniu, Murowanej Goślinie, Pobiedziskach, Kiszkuwie, Łubowie, Kole, Słupcy, Krotoszynie, Gołańczy, Pile, Czarnkowie, Miasteczku Krajeńskim oraz Trzcinie).

W roku 2003 kluby pracy nie funkcjonowały w następujących miejscowościach: Międzychód, Nowy Tomyśl, Śrem, Ostrów Wielkopolski, Pleszew, Chodzież, Złotów.

W zajęciach klubów pracy zorganizowanych przez powiatowe urzędy pracy, uczestniczyło ogółem 7728 osoby, w tym 5558 osoby bezrobotne i 2164 osoby poszukujące pracy.

Wśród ogółu bezrobotnych uczestniczących w zajęciach:

- 60,9% stanowiła młodzież do 24 lat,
- 60,0% stanowiły kobiety,
- 40,0% stanowiły osoby posiadające status absolwenta,
- 38,8% stanowiły osoby zamieszkałe na wsi,
- 24,9% stanowili długotrwale bezrobotni,
- 3,6% stanowili niepełnosprawni,

Struktura uczestników zajęć według poziomu wykształcenia była następująca:

- 6,7% - osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej,
- 34,3% - osoby z wykształceniem zawodowym,
- 14,5% - osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym,
- 35,8 % - osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym,
- 8,7% - osoby z wykształceniem wyższym.

Zajęcia w klubach pracy usytuowanych w strukturach PUP ukończyło 96,7% wszystkich uczestników.

Forma pomocy oferowana w klubach pracy jest szczególnie przydatna dla osób, które nie potrafią dostrzec swoich atutów, nie potrafią o nich mówić, a zaprezentowanie się przed potencjalnym pracodawcą jest dla nich zbyt dużym wyzwaniem. Choć uczestnictwo w tego typu zajęciach nie gwarantuje bezpośredniego zatrudnienia, to jednak przez zmianę sposobu funkcjonowania bezrobotnych, przyczynia się do łagodzenia jego skutków.

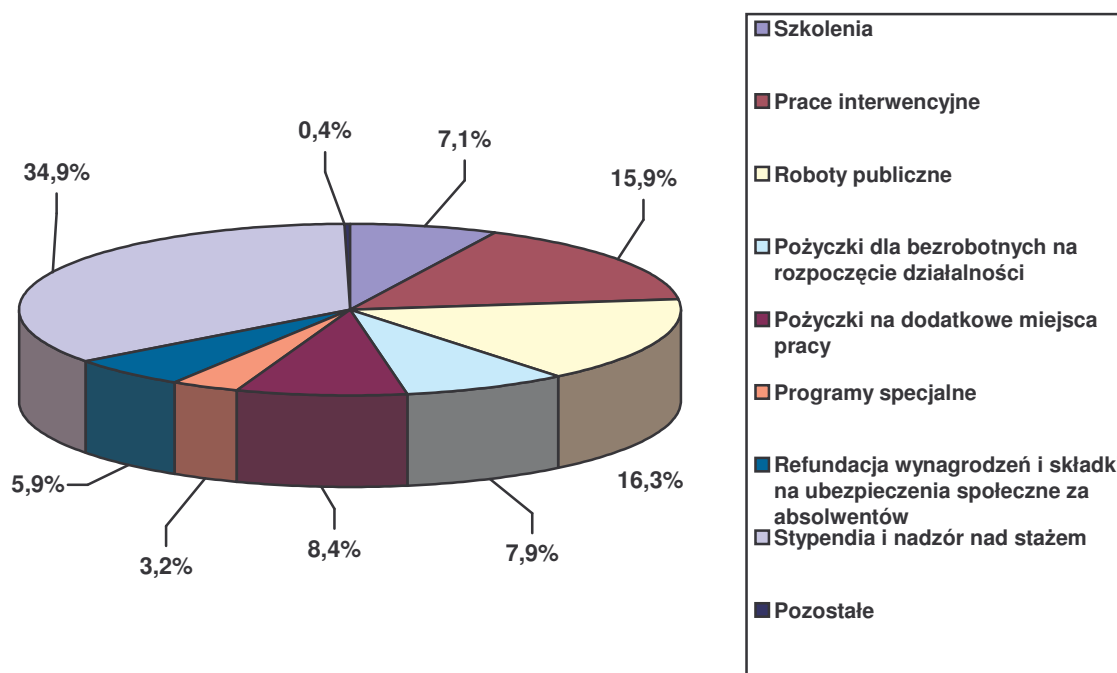
Mimo, że zajęcia w klubach pracy kierowane były głównie do klientów urzędów pracy, to ze względu na duże zainteresowanie młodzieży tego typu formą pomocy organizowane były one również dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Tematyka zajęć przeznaczonych dla uczniów dotyczyła głównie metod poruszania się po rynku pracy oraz określenia predyspozycji zawodowych ułatwiających im wybór dalszej drogi kształcenia.

STRUKTURA WYDATKÓW FUNDUSZU PRACY ZA OKRES OD STYCZNIA DO GRUDNIA 2003 ROKU

Wydatki Funduszu Pracy w okresie od stycznia do grudnia 2003 roku w województwie wielkopolskim wyniosły 827107,7 tys. zł i były wyższe o 64430,1 tys. zł w stosunku do roku 2002. Z kwoty tej zasiłki i świadczenia dla bezrobotnych wyniosły 665 232,3 tys. zł, co stanowi 80,4%.

- zasiłki	322 844,3 tys.	48,5%
- zasiłki przedemerytalne	170 945,6 tys.	25,7%
- świadczenia przedemerytalne	171 442,4 tys.	25,8%
Razem:	665 232,3 tys.	100%

Na przygotowanie zawodowe młodocianych wydano 41084,5 tys. zł, co stanowi 5,0% ogółu wydatków. Na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu wydano 111918 tys. zł, to jest 13,5% ogółu wydatków. Inne wydatki (kluby pracy, badanie rynku pracy, poradnictwo zawodowe, rozwój systemu informatycznego, itp.) wyniosły 8872,9 tys. zł, to jest 1,0%.

Procentowa struktura wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2003 r.

Struktura wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – porównanie roku 2003 z rokiem 2002

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2002		Rok 2003		Procentowy wzrost/ spadek kwoty na aktywne formy w roku 2003 w stos. do 2002r. (2002r.=100%)
		Kwota w tys. zł	Struktura wydatków w %	Kwota w tys. zł	Struktura wydatków w %	
1.	Szkolenia	4 099,8	10,3	7 944,9	7,1	93,8
2.	Prace interwencyjne	6 966,6	17,5	17 729,4	15,8	154,5
3.	Roboty publiczne	4 706,5	11,8	18 124,0	16,2	285,1
4.	Pożyczki dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności	2 786,1	7,0	8 750,6	7,8	214,1
5.	Pożyczki na dodatkowe miejsca pracy	662,7	1,7	9 388,6	8,4	1 316,7
6.	Programy specjalne	365,2	0,9	3 544,2	3,2	870,5
7.	Refundacja wynagrodzeń i składki na ubezpieczenia społeczne za absolwentów	5 075	12,8	6 582,1	5,9	29,7
8.	Stypendia i nadzór nad stażem	14 748,6	37,1	39 399	35,2	167,1
9.	Pozostałe	336,4	0,9	455,2	0,4	35,3
10.	Razem:	39 746,9	100	111 918	100	181,6

Porównując wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, widoczny jest ich znaczny, bo 181,6% (o 97298,3 tys. zł) wzrost w roku 2003 w stosunku do roku 2002 w każdej z pozycji wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Największy wzrost wydatków w stosunku do roku 2002 odnotowano w pozycji pożyczek na dodatkowe miejsca pracy. Wydatki te wyniosły 9388,6 tys. zł i były wyższe w porównaniu z rokiem 2002 o 1316,7%. Kolejny, bardzo znaczący wzrost wydatków, bo o 870,5% odnotowano na programy specjalne. Najmniejszy wzrost, bo tylko o 29,7%, dotyczył wydatków na refundację wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne za absolwentów.

Analizując strukturę wydatków na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu w roku 2003, widoczny jest, podobnie jak w roku 2002, największy udział w kwocie

wydatków Funduszu Pracy wydatków na stypendia i nadzór nad stażem 35,2%, na roboty publiczne 16,2% oraz prace interwencyjne 15,8%.

Zmianie uległa struktura wydatków na refundacje wynagrodzeń i składki na ubezpieczenia społeczne za absolwentów. W roku 2002 stanowiły one 12,8% z ogólnie wydatkowanej kwoty, natomiast w roku 2003 nastąpił spadek do 5,9% wydatków.

REALIZACJA PROGRAMÓW SPECJALNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2003 ROKU

Działania podejmowane w ramach polityki rynku pracy muszą być w szczególności sposobem nakierowane w pierwszej kolejności na te grupy bezrobotnych, którym bez pomocy specjalistycznych służb trudno będzie powrócić do pracy. Im dłużej ktoś pozostaje bez pracy, tym jest mniej interesujący dla pracodawców, bowiem jego umiejętności i doświadczenie zawodowe stopniowo się dezaktualizują. Taka sytuacja nakazuje poszukiwanie metod oddziaływania na określone grupy bezrobotnych, by zagrożenie towarzyszące długotrwałemu bezrobociu zmniejszyć, a następnie usunąć.

Poszczególne grupy bezrobotnych, w tym zwłaszcza o wysokim stopniu zagrożenia bezrobociem długookresowym, wymagają odrębnego podejścia i zastosowania odmiennych metod. Im bardziej specyficzny jest skład populacji bezrobotnych, im większa wśród nich liczba tych, którzy z różnych względów nie są w stanie uzyskać pracy, tym częściej dotychczasowe rozwiązania (takie jak: prace interwencyjne, roboty publiczne, pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy, szkolenia, programy wspierające zatrudnienie niepełnosprawnych i inne) okazują się niewystarczające. Coraz większa jest potrzeba stosowania zindywidualizowanych form oddziaływania, wspierających pośrednictwo pracy. Wymaga to zastosowania elastycznych rozwiązań uwzględniających uwarunkowania lokalnego rynku pracy, skutecznych i oszczędnych.

Odpowiedzią na przedstawione wyżej potrzeby wynikające z sytuacji na rynku pracy są **programy specjalne**. Zgodnie z definicją ustawową (rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 grudnia 1998 r.) są to działania inicjowane przez organy zatrudnienia na rzecz osób zakwalifikowanych do grup ryzyka na lokalnych rynkach pracy w celu promocji zatrudnienia. Tak więc programy specjalne mają nieco inny charakter

niż prace interwencyjne czy roboty publiczne – są bowiem adresowane do ściśle określonych grup

Należy podkreślić, iż programy specjalne, jako jeden z instrumentów przeciwdziałania bezrobociu stosowany przez powiatowe urzędy pracy, z roku na rok cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Zarówno urzędy pracy jak i społeczność lokalna widzą dużą potrzebę podejmowania tego typu działań. Porównując rok 2003 z rokiem 2002, liczba programów specjalnych uruchomionych przez powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego znacznie wzrosła. W 2002 roku uruchomiono tylko 7 programów, w 6 urzędach pracy. W 2003 r. 19 powiatowych urzędów pracy uruchomiło 34 programy specjalne.

W ramach realizowanych w 2003 roku na terenie województwa wielkopolskiego programów specjalnych aktywizowano prawie 900 osób. Beneficjentami były głównie osoby długotrwale bezrobotne o niskich kwalifikacjach zawodowych. Programy specjalne kierowane były również do młodych osób pochodzących z terenów wiejskich, kobiet o niskich kwalifikacjach zawodowych, byłych pracowników PGR oraz osób powyżej 40 roku życia.

W ramach programów organizowano głównie prace interwencyjne i roboty publiczne we współpracy z lokalnymi samorządami oraz z przedsiębiorstwami użyteczności publicznej. Partnerami programów były również prywatne przedsiębiorstwa, którym refundowano częściowo bądź całościowo koszty tworzenia nowych miejsc pracy, albo też refundowano wynagrodzenia aktywizowanych zawodowo osób.

Programy specjalne przyczyniły się do poprawy sytuacji materialnej aktywizowanych osób. Stanowią one istotny czynnik hamujący proces pogłębiania się negatywnych postaw społecznych spowodowanych brakiem pracy.

INICJATYWY I DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W POZNANIU

Współczesny rynek pracy stawia swoim uczestnikom bardzo wysokie wymagania. Rosnąca liczba osób pozostających bez pracy wymaga konkretnych działań, do podjęcia których niezbędne są analizy rynku pracy i opracowania, których Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu na bieżąco dokonuje. W 2003 r należały do nich:

Rządowy Program Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przystąpił z dniem 1 czerwca 2002 roku do realizacji rządowego Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”. Program ten stanowi integralną część programu społeczno-gospodarczego rządu na lata 2002-2006 razem z programem „Przede wszystkim przedsiębiorczość” oraz „Infrastruktura-klucz do rozwoju”. Program „Pierwsza Praca” jest również jednym z instrumentów realizacji Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2002-2006, opartej na Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Zgodnie z wytycznymi w sprawie zatrudnienia na rok 2002, przyjętymi przez Radę i Parlament Europejski, młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy są przedmiotem szczególnej troski Krajów Członkowskich.

Podstawowym celem programu „Pierwsza Praca” jest niedopuszczenie do tego, aby absolwenci szkół stawali się i pozostawali bezrobotnymi. Cel ten realizowany jest poprzez pobudzanie aktywności lokalnej w kreowaniu nowych miejsc pracy oraz umożliwienie absolwentom zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego poprzez objęcie ich usługami aktywizującymi. Program adresowany jest do bezrobotnych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, policealnych i wyższych, w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły. Ponadto, począwszy od III kwartału 2003 roku monitoring programu „Pierwsza Praca” rozszerzono o nowych beneficjentów, zaczęto ujmować osoby długotrwale bezrobotne i dotychczas nie pracujące, w wieku 18 – 24 lat.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 roku program „Pierwsza Praca” objął aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu 18166 osób. 15262 osoby zakończyły już udział w programie, natomiast 7715 spośród nich uzyskało dalsze zatrudnienie. Łączna efektywność wszystkich zastosowanych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (a więc udział osób znajdujących zatrudnienie w łącznej liczbie osób, które ukończyły program, liczony bez pożyczek) wyniosła w 2003 roku 50,4%. Łączna kwota wydana na realizację aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w ramach programu „Pierwsza Praca”, wyniosła 57481,2 tys. zł.

Do najważniejszych efektów realizacji programu można zaliczyć:

- zdobycie przez znaczną grupę absolwentów swego pierwszego zatrudnienia wskutek objęcia aktywną formą przeciwdziałania bezrobociu;
- zdobycie zatrudnienia wskutek samodzielnych poszukiwań, przy wykorzystaniu technik i wiadomości uzyskanych na zajęciach organizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz centra informacji i planowania kariery zawodowej;

- ogólny wzrost świadomości absolwentów, że to od ich aktywności zależy w głównej mierze znalezienie zatrudnienia;
- umocnienie postaw ułatwiających poruszanie się na rynku pracy;
- podniesienie kwalifikacji zawodowych absolwentów;
- zdobycie doświadczenia zawodowego, które stało się atutem przy ubieganiu się o następną pracę.

Największą popularnością cieszyły się staże absolwenckie i refundacje z tytułu zatrudnienia absolwentów. Znalazły one największą aprobatę nie tylko wśród ich beneficjentów, ale również głównych partnerów rynku pracy, czyli przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy. Małą efektywnością i zainteresowaniem cieszyły się wszelkiego rodzaju pożyczki. Problemy, które napotykają absolwenci chcący wziąć pożyczkę, zwłaszcza na prowadzenie własnej działalności gospodarczej pojawiają się już z momentem wyboru rodzaju tej działalności. Na współczesnym rynku trudno jest bowiem znaleźć niszę gospodarczą, gwarantującą utrzymanie się przedsiębiorstwa i dalszy jego rozwój. Absolwentom często brakuje pomysłów na taką działalność albo ich pomysły po przeanalizowaniu i zapoznaniu się z biznes planem okazują się nierealne. Istotną przeszkodą dla absolwentów w uruchomieniu własnej działalności gospodarczej stanowi także uzyskanie niezbędnych poręczeń kredytowych wymaganych przy udzielaniu kredytu. W późniejszym etapie działalności przeszkodę mogą stanowić ponadto wysokie koszty pracy oraz zbyt duże oczekiwania co do wielkości przyszłych zysków i przebiegu kariery zawodowej.

Ponadto w ramach programu podjęto następujące działania:

- objęcie wszystkich absolwentów programem informacyjno-szkoleniowym „Samodzielność w poszukiwaniu pierwszej pracy”;
- prowadzenie przez powiatowe urzędy pracy oraz centra informacji i planowania kariery zawodowej poradnictwa indywidualnego i grupowego, organizowanie warsztatów poszukiwania pracy w ramach Indywidualnych Planów Działania (IPD), organizowanie giełd i targów pracy;
- utworzenie przy uczelniach wyższych Biur Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów (Biura Karier) jako elementu Programu „Pierwsza Praca” dostosowujący rozwój systemu kształcenia do wymogów rynku pracy;

- utworzenie Gminnych Centrów Informacji na terenie gmin województwa Wielkopolskiego w celu pobudzenia przedsiębiorczości i inicjatywy w społecznościach lokalnych (powstało 45 Gminnych Centrów Informacji).

Na przełomie roku 2002/2003 opracowano również projekt „Zielone Miejsca Pracy”, który jest elementem programu Pierwsza Praca. Jego realizacja przebiega w oparciu o porozumienie promotorów projektu z dnia 28 marca 2002 roku w sprawie współpracy w celu realizacji zadań służących ograniczeniu bezrobocia oraz poprawie stanu środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Promotorami projektu byli Minister Pracy i Polityki Społecznej, Minister Środowiska oraz Prezes Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Wykonawcami części projektu „Zielone Miejsca Pracy” w zakresie umów stażowych są jednostki organizacyjne Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych – nadleśnictwa oraz jednostki terytorialne projektu, którymi są Powiatowe Urzędy Pracy. Zgodnie z kryteriami projektu „Zielone Miejsca Pracy” na staż absolwencki w nadleśnictwach kierowane były osoby posiadające wykształcenie średnie lub wyższe związane z gospodarką leśną, ochroną środowiska oraz gospodarką rolną.

Absolwenci odbywający staż w ramach programu zajmowali się przede wszystkim zalesianiem i pielęgnowaniem lasów, a także oczyszczaniem lasów, brzegów rzek i potoków oraz terenów wokół zbiorników wodnych ze śmieci i odpadków.

Program zaczęto wdrażać na przełomie roku 2002 i 2003. Realizacją programu na terenie Województwa Wielkopolskiego zajmowało się 27 powiatowych urzędów pracy.

II edycja projektu została ogłoszona w sierpniu 2003 roku. Okres realizacji przypada na lata 2003/2004. Do udziału w II edycji projektu zgłosiło się 13 powiatowych urzędów pracy.

Moja Gmina w Unii Europejskiej

W dniu 26 stycznia 2003 roku zostało podpisane porozumienie pomiędzy Ministrem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej Jerzym Hausnerem, a Ministrem, Członkiem Rady Ministrów Lechem Nikolskim w sprawie współpracy przy realizacji zadań służących promocji integracji z Unią Europejską.

Na podstawie porozumienia został przygotowany projekt „Moja Gmina w Unii Europejskiej”, którego celem była aktywizacja bezrobotnych w ramach stażu przy organizacji

kampanii informacyjnej Rządu RP na temat Unii Europejskiej i przygotowaniu społeczeństwa do referendum europejskiego.

W ramach projektu "Moja Gmina w Unii Europejskiej" we wszystkich polskich gminach powstały ośrodki informacji europejskiej. W każdym ośrodku staż absolwencki odbywały dwie osoby – w terminie od 1 marca do 30 czerwca bieżącego roku. Oferta skierowana była do osób objętych programem "Pierwsza praca".

Przy rekrutacji brano pod uwagę bezrobotni absolwenci, którzy ukończyli naukę w 2002 r.

Osoby zainteresowane udziałem w projekcie posiadały status bezrobotnego absolwenta z dyplomem przynajmniej licencjata oraz wykształcenie o profilu humanistycznym lub przydatnym dla programu. Pożądane było również orientowanie się w zagadnieniach dotyczących Unii Europejskiej. Od kandydatów wymagano ponadto umiejętności obsługi komputera oraz posługiwania się Internetem.

W województwie wielkopolskim do I edycji programu, przystąpiły wszystkie samorzady powiatowe, a środki które wydano na realizację staży, wyniosły 1273,2 tys. zł.

W II edycji programu „Moja Gmina w Unii Europejskiej” nie wzięły udziału tylko cztery powiaty: grodziski, ostrzeszowski, średzki i wolsztyński. Środki które przeznaczono na realizację projektu wyniosły 236,7 tys. zł.

Biura Karier

Rządowy program aktywizacji zawodowej absolwentów „Pierwsza Praca” za jeden z warunków rozwoju systemu kształcenia w kierunku dostosowania do wymogów rynku pracy uznał tworzenie przy wyższych uczelniach Biur Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów. Instytucje te, zwane popularnie biurami karier, mają pełnić funkcję łącznika między szkołą wyższą a rynkiem pracy.

Zgodnie z zapisami Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ogłosiło w październiku 2002 roku konkurs na udzielenie grantu na tworzenie i rozwój działalności biur karier przy uczelniach. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wydał 13 opinii rekomendujących wyższe uczelnie z terenu Wielkopolski chcące utworzyć Biura Karier. Pozytywną ocenę Komisji i przyznanie grantu otrzymało 12 uczelni. Spośród Wszystkich Biur Karier działających na terenie województwa 13 podpisało umowy bądź porozumienia o współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu

Biura przeznaczone są dla studentów i absolwentów szkół wyższych. Mają one pomagać młodym ludziom w poszukiwaniu pracy, radzeniu sobie na rynku pracy. Pośredniczą także pomiędzy poszukującymi pracy absolwentami i studentami a pracodawcami gotowymi do zainwestowania w młodego, pełnego zapału pracownika. Biura Karier organizują także targi pracy, na których pracodawcy oferują dla poszukujących pracy praktyki, staże a także zatrudnienie. Działania te przyczyniają się do zdobycia doświadczenia i zapoznania się z propozycjami na rynku pracy. Dzięki wzrostowi świadomości potrzeby tworzenia Biur Karier oraz programowi „Pierwsza Praca” otworzyły się nowe możliwości dla młodych ludzi, którzy dopiero wchodzi na rynek pracy. Perspektywy zdobycia niezbędnej wiedzy i poznania sposobów poruszania się w nowej sytuacji, w jakiej znaleźli się absolwenci szkół wyższych, są bezcenne.

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej ogłosiło 20 października 2003 roku drugą edycję konkursu na udzielenie grantu na rozwój działalności Akademickich Biur Karier. Kwota 150 000 została przyznana 10 wnioskodawcom, których projekty zostały ocenione najwyżej.

Gminne Centra Informacji

By ułatwić mieszkańcom z terenów gmin dostęp do informacji na temat rynku pracy i możliwości, jakie oferuje on młodym ludziom, absolwentom szkół, powstał projekt utworzenia Gminnych Centrów Informacji. Pozwolił on wyjść naprzeciw oczekiwaniom młodzieży z tych terenów. Utworzenie Gminnych Centrów Informacji miało za zadanie służyć w głównej mierze realizacji Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”. Pierwsze Centra zostały utworzone w 2002 roku dzięki grantom z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Utworzenie Gminnych Centrów Informacji na terenie gmin województwa wielkopolskiego to ogromna szansa zwłaszcza dla mieszkańców terenów wiejskich, gdzie dostęp do doradców zawodowych i fachowego pośrednictwa pracy prowadzonego przez powiatowe urzędy pracy jest utrudniony. Działalność Gminnych Centrów Informacji jest elementem budowy społeczeństwa informacyjnego, posiadającego umiejętność sprawnego posługiwania się informacjami w postaci elektronicznej i wykorzystywania ich do poruszania się po rynku pracy. Umiejętności te są bowiem niezbędne do funkcjonowania w przyszłej zjednoczonej Europie. Działalność Gminnych Centrów Informacji ma za zadanie pobudzić przedsiębiorczość i inicjatywę w społeczności lokalnej oraz uświadomić konieczność

czynnego uczestnictwa w procesach zachodzących na rynku pracy, zwłaszcza wśród młodych ludzi wkraczających na ścieżkę kariery zawodowej.

W czerwcu 2003 r. ogłoszono II edycję konkursu na grant na utworzenie Gminnych Centrów Informacji. Środki przyznane zostały 31 wnioskodawcom, co pozwoliło na utworzenie na terenie Województwa Wielkopolskiego do końca 2003 roku kolejnych Gminnych Centrów Informacji.

W listopadzie br. podpisany został aneks do porozumienia pomiędzy Ministrem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej a Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego, na mocy którego przyznane zostały dla Województwa Wielkopolskiego dodatkowe środki na tworzenie Gminnych Centrów Informacji. W drugim etapie konkursu grant otrzymało 14 wnioskodawców.

Łącznie na terenie województwa wielkopolskiego działają – wraz z centrami utworzonymi po I edycji konkursu – 52 Gminne Centra Informacji.

Realizacja programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych inicjowanych przez samorząd województwa wielkopolskiego w roku 2003

Z inicjatywy samorządu województwa wielkopolskiego realizowane były następujące programy aktywizacji osób bezrobotnych:

- 1) „Zielone wakacje”,
- 2) „Rowy”,
- 3) „Program Leśny”,
- 4) „Lepsza droga”,
- 5) oraz pilotażowy program „Start w dorosłe życie”.

Programy te zostały sfinansowane z rezerwy, będącej w dyspozycji samorządu województwa. Programami objętych zostało łącznie 426 bezrobotnych osób, ukończyły je 384 osoby, a pracę w ciągu miesiąca od ukończenia programu uzyskało 96 osób (dotyczy programów zakończonych przed 1 listopada 2004 roku).

„Zielone wakacje”

Pierwszy wdrożony został program pn. „Zielone wakacje”. Celem tego programu była organizacja wolnego czasu dzieciom w wieku od 6 – 14 lat, które nie wyjeżdżają na zorganizowane wakacje oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych skierowanych do pracy jako opiekunowie na zasadzie robót publicznych.

Do programu, który trwał od 15 lipca do 31 sierpnia 2003 roku, przystąpiło 12 powiatów: czarnkowsko – trzeciecki, gnieźnieński, jarociński, kępiński, leszczyński, ostrowski, ostrzeszowski, pilski, pleszewski, rawicki, słupecki, złotowski.

Program realizowany był przez samorzady gminne, powiatowe urzędy pracy, władze gminne oraz oświatowe. Programem objętych zostało 148 osób bezrobotnych. Po odbyciu odpowiedniego kursu osoby te zaczęły pełnić obowiązki opiekunów. Program ukończyło 147 osób, z czego 45 uzyskało zatrudnienie w ciągu miesiąca od zakończenia programu.

Ważnym efektem programu było zorganizowanie czasu wolnego dla ok. 2400 dzieci z najuboższych rodzin, których nie stać na sfinansowanie wczasów wyjazdowych.

Program ten wykazał się 30,6% efektywnością zatrudnienia.

„Rowy”

Jednym z programów wdrożonych w ubiegłym roku przez samorząd województwa Wielkopolskiego był program aktywizacji zawodowej bezrobotnych z terenów wiejskich, postpegeerowskich z subregionu konińskiego, pn. „Rowy”.

Realizacja programu rozpoczęła się 1 sierpnia 2003 roku i trwała do 31 października 2003 roku.

Celem głównym programu „Rowy” było podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: długotrwale bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie, w tym postpegeerowskie z terenu subregionu konińskiego. Program zakładał kompleksowe, zbiorowe działania partnerów lokalnego rynku pracy czyli: Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu oraz Powiatowych Urzędów Pracy w: Turku, Kole Słupcy, Koninie.

Aktywizacją zawodową zostały objęte 52 osoby długotrwale bezrobotne (12 osób z powiatu tureckiego, 12 osób z powiatu kolskiego, 16 osób z powiatu konińskiego i 12 z powiatu słupeckiego). Program ukończyły wszystkie objęte aktywizacją zawodową osoby, a zatrudnienie w ciągu miesiąca po ukończeniu programu (zgodnie z ustaleniami przyjętymi w projekcie programu z Gospodarstwem Pomocniczym ROLWOD w Koninie), uzyskało 13 osób. Osoby objęte programem, zostały skierowane do pracy na zasadach robót publicznych.

Efektem programu jest poprawa stanu melioracyjnego subregionu konińskiego poprzez wykonywanie prac związanych z melioracją podstawową oraz zatrudnienie na okres trzech miesięcy (od 1 listopada 2003 roku do 30 stycznia 2004 roku) 13 osób.

Program ten uzyskał wysoką ocenę radnych województwa wielkopolskiego i w roku 2004 obejmie swym działaniem całe województwo.

„Program Leśny”

Kolejnym programem przygotowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu był „Program Leśny”. W ramach tego programu zaktywizowano 103 bezrobotnych absolwentów średnich szkół zawodowych z terenu województwa wielkopolskiego, poprzez odbycie 3 miesięcznego stażu pracy (bez egzaminu stażowego). Program realizowany był od 1 sierpnia do 31 października 2003 roku i ukończyło go 90 osób, z czego 11 uzyskało zatrudnienie w okresie miesiąca od zakończenia programu.

Realizacja programu pozwoliła na wykonanie prac w ramach programów ochrony przyrody realizowanych w obrębie każdego nadleśnictwa na terenie województwa wielkopolskiego związanych ze sprzątaniami lasów, utrzymaniem czystości na parkingach leśnych, a także pracami w szkółkach leśnych.

Na staże skierowani zostali bezrobotni absolwenci szkół średnich zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków związanych z gospodarką leśną, ochroną środowiska, leśnictwem i rolnictwem.

Program realizowany był przez 26 samorządów powiatowych. Nie wzięły w nim udziału samorządy powiatowe w: Gnieźnie, Grodzisku Wielkopolskim, Krotoszynie, Rawiczu i Środzie Wielkopolskiej. Partnerami programu byli: Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu oraz Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu i Pile.

Program wykazał się 12,2% efektywnością zatrudnienia.

„Lepsza Droga”

Mając na uwadze trudną sytuację bezrobotnych, niewykwalifikowanych osób z terenów wiejskich, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wyszedł z inicjatywą zorganizowania robót publicznych skierowanych do tej grupy. We współpracy z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu opracował program aktywizacji zawodowej pn. „Lepsza droga”.

Program realizowany był od 11 sierpnia do 31 października 2003 roku. Głównym celem programu było podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: długotrwale bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie. Program był realizowany w powiatach: czarnkowsko-trzcianeckim, gnieźnieńskim, kępińskim, kolskim, konińskim, kościańskim, nowotomyskim, ostrowskim, szamotulskim oraz złotowskim.

Beneficjentami programu było 96 osób bezrobotnych z terenu województwa wielkopolskiego. Ukończyło go 95 osób, a zatrudnienie w okresie miesiąca od ukończenia programu uzyskało 21 osób. Na roboty publiczne skierowane zostały osoby długotrwale bezrobotne, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich.

Program wykazał się 22,1% efektywnością zatrudnienia.

„Start w dorosłe życie”

W ramach współpracy z sądami rejonowymi w województwie wielkopolskim, rozpoczęto pilotażowo z dniem 1 października realizację programu „Start w dorosłe życie”. Program ten jest w trakcie realizacji i został skierowany do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, zainteresowanych odbywaniem stażu absolwenckiego w sądach rejonowych. Udział w programie rozpoczęło 27 absolwentów. Absolwenci:

- wykonują prace administracyjno–biurowe;
- zapoznają się ze strukturą organizacyjną sądów,
- zasadami funkcjonowania sądu;
- oraz zasadami archiwizowania zbiorów sądowych i administracyjno księgowych.

Program realizowany jest przez 7 powiatowych urzędów pracy w: Gnieźnie, Grodzisku Wielkopolskim, Kole, Koninie, Lesznie, Rawiczu i Słupcy.

Program finansowany jest w większości ze środków własnych powiatowych urzędów pracy, jakie zostały im przyznane w ramach podziału Funduszu Pracy na rok 2003.

Ramowy program działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim

W ramach realizacji przyjętego w 2003 roku „*Ramowego programu działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim*” zintensyfikowane zostały działania mające na celu wyrównanie szans na znalezienie zatrudnienia pomiędzy osobami sprawnymi a niepełnosprawnymi.

Nawiązana została także współpraca z PFRON, której efektem będzie:

- organizowanie raz na kwartał cyklicznych spotkań z przedstawicielami instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi oraz wypracowanie wspólnych kierunków działań,
- utworzenie strony internetowej, będącej bazą danych dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy oraz dla pracodawców chcących zatrudnić osoby niepełnosprawne.

Publikacje Wojewódzkiego Urzędu Pracy ułatwiające poruszanie się na rynku pracy

Istotnym elementem działań mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu jest uświadomienie uczestnikom rynku pracy, jak należy się na nim poruszać. Mają służyć temu między innymi publikacje Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Informator o instytucjach szkolących z terenu województwa wielkopolskiego

Jednym z najbardziej efektywnych sposobów zmniejszania bezrobocia i łagodzenia jego skutków jest ciągle podnoszenie kwalifikacji. Informator pomocny jest osobom poszukującym pracy i zainteresowanym podniesieniem swoich kwalifikacji w kwestii wyboru zarówno firmy szkolącej, jak i rodzaju szkolenia czy kursu; pozwala na zorientowanie się i wybór najbardziej odpowiedniego i efektywnego działania.

Wykaz zawodów, za które może być dokonywana refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego

Opracowanie zawiera propozycję zawodów, które mogą podlegać refundacji z tytułu zatrudnienia młodocianego pracownika. Obejmuje swym zasięgiem wszystkie zawody, w których kształci się młodzież w zasadniczych szkołach zawodowych na podbudowie gimnazjum. Umożliwia władzom lokalnym wybór kształcenia odpowiedni do potrzeb rynku pracy.

Poradnik pracodawcy

Opracowanie to ma na celu udzielić pracodawcom informacji dotyczących możliwości dofinansowania prowadzonej działalności gospodarczej oraz skorzystania z ofert powiatowych urzędów pracy w zakresie kierowania osób bezrobotnych do pracodawców w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Ideą informatora jest rozpropagowanie wśród pracodawców wiedzy umożliwiającej efektywne prowadzenie działalności gospodarczej, rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy. Opracowanie wskazuje również listę Punktów Konsultacyjno-Doradczych na terenie Wielkopolski, których zadaniem jest udzielanie bezpłatnych porad związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Ocena sytuacji absolwentów województwa wielkopolskiego, rocznik 2001/2002 na rynku pracy

Głównym zadaniem publikacji miało być udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakiego rodzaju szkoły w województwie najmniej odpowiadają wymogom rynku pracy, jakie kierunki kształcenia w najmniejszym stopniu gwarantują zatrudnienie, a także pokazanie zróżnicowanych szans podjęcia pierwszej pracy przez absolwentów różnych szkół, a legitymujących się tym samym zawodem. Opracowanie to dostarcza informacji niezbędnych dla pracodawców przy podejmowaniu decyzji dotyczących zatrudniania absolwentów jak i rozwoju rynku edukacyjnego w Wielkopolsce. Stanowi także podręczny informator dla młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Umożliwia podjęcie kroków zmierzających do dostosowania struktury i treści kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy.

Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy

Opracowanie przedstawia zjawisko bezrobocia wśród kobiet w województwie wielkopolskim. Pozwala zapoznać się z jego specyfiką i tendencjami na rynku pracy w tej grupie społecznej. Wskazuje także możliwe sposoby działania mające na celu ograniczenie bezrobocia wśród kobiet. Opracowany został „Ramowy Program Aktywizacji Zawodowej Kobiet” mający na celu pomoc tej grupie społecznej w wejściu i powrocie na rynek pracy.

Fundusze pomocowe Unii Europejskiej informator 2003

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotował opracowanie dotyczące możliwości, jakie niesie przystąpienie do Unii Europejskiej zarówno dla Polski jak i naszego regionu. Publikacja zawiera cenne informacje na temat pomocy finansowej krajów członkowskich, funduszy przedakcesyjnych oraz funduszy strukturalnych. Opracowanie jest modyfikowane zgodnie z aktualnymi zmianami.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych dla województwa wielkopolskiego

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu podjął próbę określenia zawodów, na które istnieje popyt oraz tych, które występują na rynku nadwyżkowo. Analiza tego typu powinna wpłynąć na dostosowanie treści i struktury kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, pozwoli na określenie zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy kierunków szkoleń osób bezrobotnych. Pozwoli także prowadzić zgodną z realiami rynku pracy gospodarkę środkami Funduszu Pracy, przede wszystkim jednak pozwoli na opracowywanie przez samorządy

lokalne strategii działania oraz oceny i weryfikacji ich założeń w części dotyczącej łagodzenia skutków bezrobocia oraz promocji zatrudnienia. Umożliwi także planowanie działań poprzez instytucje i organizacje współpracujące na lokalnym rynku pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. To także szansa na podniesienie jakości poradnictwa zawodowego poprzez bieżące wskazywanie doradcom zawodowym profesji poszukiwanych przez lokalnych pracodawców oraz takich, na które maleje zapotrzebowanie.

Europejski Fundusz Społeczny

W roku 2003 kontynuowane były działania przygotowujące do wdrażania funduszy strukturalnych – Europejskiego Funduszu Społecznego.

W celu rozpropagowania informacji dotyczących możliwości wykorzystywania środków UE, zasad i sposobów ubiegania się o te środki oraz możliwie najlepszego przygotowania potencjalnych projektodawców, na początku 2003 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, przygotował materiał informacyjny, w formie broszury, zawierający kompendium wiedzy na temat funduszy pomocowych Unii Europejskiej, które wdrażane będą przez WUP. Publikacja została rozesłana do starostw powiatowych w województwie oraz innych instytucji i partnerów społecznych, którzy mogą być ewentualnymi projektodawcami w ramach EFS.

Na bieżąco udzielane były informacje na temat funduszy osobom zainteresowanym – indywidualnym, jak i przedsiębiorcom, czy instytucjom pozarządowym. Przez trzy miesiące, w okresie przed referendum dotyczącym akcesji Polski do Unii Europejskiej, pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy udzielali informacji z zakresu funduszy unijnych w Punkcie Informacji o Unii Europejskiej, który mieścił się w budynku Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Obecnie Punkt ten funkcjonuje nadal w ramach Wydziału Funduszy Przedakcesyjnych i Strukturalnych WUP.

W ciągu całego roku aktualizowano informacje dotyczące funduszy unijnych, znajdujące się na stronie internetowej Urzędu. Przygotowana i umieszczona na stronie internetowej została ankieta dla potencjalnych projektodawców w ramach EFS. Pozwoliła ona na wstępne rozeznanie o stopniu zainteresowania projektodawców, tematyce projektów i o tym, co sprawia najwięcej problemów. Na koniec 2003 roku zebrano 34 propozycje projektów, na łączną kwotę ponad 16 mln. zł.

Ponadto powiatowe urzędy pracy z terenu województwa wielkopolskiego złożyły propozycje projektów w ramach tzw. projektów pozakonkursowych dla działań 1.2 i 1.3

Sektorowego Programu Operacyjnego - Rozwój Zasobów Ludzkich, dla których Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu będzie instytucją odpowiedzialną za wdrażanie i zarządzanie. Złożone zostały 62 wnioski, na kwotę ponad 88 mln. zł.

Zorganizowano także cykl szkoleń warsztatowych dla wszystkich kierowników powiatowych urzędów pracy oraz wyznaczonych przez nich pracowników. Głównym celem warsztatów było nauczenie przedstawicieli powiatowych urzędów pracy właściwego sporządzania projektów aplikujących o środki z EFS.

PHARE 2001 Rozwój Zasobów Ludzkich

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu realizuje Program Phare 2001 w sektorze Rozwoju Zasobów Ludzkich, który nastawiony jest na przeciwdziałanie bezrobociu i rozwój przedsiębiorczości poprzez szkolenia, doradztwo personalne oraz działania na rzecz zatrudnienia w regionie. Czas trwania projektu przewidziany jest na 12 miesięcy i zakończy się we wrześniu 2004 roku.

W dniu 29 lipca 2003 roku została zatwierdzona przez Komisję Europejską instytucja kontraktująca dla Programu Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza Rozwój Zasobów Ludzkich 2001, która realizuje program na terenie województwa wielkopolskiego – jest to Doradztwo Gospodarcze DGA S.A w konsorcjum z Danish School of Public Administration (Dania), West Midlands Enterprise Limited (Wielka Brytania) oraz Frąckowiak i Wspólnicy-Konsulting Sp. z o. o. (Polska).

Natomiast z dniem 1 października 2003 roku rozpoczął się proces faktycznej realizacji programu. Pierwszym krokiem było przeprowadzenie analizy dotyczącej rynku pracy w województwie oraz przygotowanie raportów – wstępnego i miesięcznego – z realizacji programu.

Liczba beneficjentów, która zostanie objęta czterema działaniami, wynosi łącznie 1580 osób. Środki dla Wielkopolski na realizację projektu, to 1.415.000 € (środki Phare) + środki własne 471.000 € - razem 1.886.000 €

Działanie 1 (1.120 osób) - ma na celu łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia poprzez praktyki zawodowe, szkolenia, poradnictwo zawodowe – jest skierowane do absolwentów, osób niepełnosprawnych, osób z terenów wiejskich, osób zagrożonych utratą pracy z restrukturyzowanych sektorów i kobiet powyżej 35 roku życia – środki przeznaczone na jego realizację wynoszą 1.068.718 €.

Przewiduje się, że około 30% osób biorących udział w projekcie znajdzie stałe zatrudnienie po zakończeniu realizacji Programu.

Działanie 2 (280 osób) - ma na celu promocję przedsiębiorczości dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą poprzez szkolenia z podstaw przedsiębiorczości i indywidualne doradztwo dla nowo utworzonych firm - jest skierowane do bezrobotnych terenów wiejskich (promocja agroturystyki), absolwentów i osób z restrukturyzowanych przedsiębiorstw.

Działanie 3 (100 osób) – związane jest z promocją potencjału adaptacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw poprzez szkolenia mające na celu podwyższanie kwalifikacji kadry MŚP – jest skierowane do pracowników MŚP, dyrektorów i właścicieli przedsiębiorstw.

Działanie 4 (80 osób) – służy powiększeniu kompetencji regionalnych i lokalnych partnerów w zakresie promocji lokalnego partnerstwa na rzecz rynku pracy poprzez szkolenia doradztwo jak również konferencje - jest skierowane do władz lokalnych oraz partnerów społecznych.

Program pozwoli uczestnikom projektu po zakończeniu jego realizacji zwiększyć swoje szanse zatrudnienia dzięki zdobytej wiedzy na temat rynku pracy oraz funkcjonowania gospodarki w podejściu do procesu zatrudnienia.

EURES

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotowuje się także do uczestnictwa w Programie EURES. EURES to jednolity system wymiany informacji o wolnych miejscach pracy w Unii Europejskiej, system współpracy publicznych służb zatrudnienia państw znajdujących się w Europejskim Obszarze Gospodarczym, tj. państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Norwegii, Islandii i Liechtensteinu.

System międzynarodowego pośrednictwa pracy stworzony został w celu umożliwienia praktycznego wdrożenia postanowień Traktatu o Wspólnocie Europejskiej dotyczących swobodnego przepływu pracowników. Partnerami w ramach EURES są Publiczne Służby Zatrudnienia, Związki Zawodowe oraz organizacje pracodawców. Partnerstwo koordynowane jest przez Komisję.

Zadaniem EURES jest udzielanie informacji i doradztwo w zakresie możliwości pracy, zamieszkania i warunków zatrudnienia na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego, pomoc dla pracodawców w zakresie rekrutacji pracowników z innych krajów oraz udzielanie indywidualnej pomocy i doradztwo pracownikom i pracodawcom z regionów przygranicznych.

Informacje, które można otrzymać od doradców EURES, dotyczą ustawodawstwa socjalnego oraz podatków, edukacji i służby zdrowia, możliwości szkoleń, wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych oraz kosztów utrzymania i zakwaterowania w innych państwach. Doradcy świadczą ponadto usługi adresowane do pracodawców. Usługi te obejmują przede wszystkim informacje na temat rynków pracy oraz dostępności siły roboczej w krajach UE (EURES świadczy usługi związane z rekrutacją i informacją na rzecz pracodawców pragnących rekrutować pracowników w innych krajach UE), doradztwo i pomoc w kwestiach rekrutacji obcokrajowców, oraz dystrybucję wolnych miejsc pracy w krajach, z których pracodawca pragnie rekrutować pracowników.

Zainteresowani mogą ponadto otrzymać dane dotyczące instytucji, gdzie można otrzymać bardziej szczegółowe informacje.

Propagowanie idei przystąpienia do Unii Europejskiej

Udział pracowników Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w spotkaniach obywatelskich poprzedzających referendum akcesyjne do Unii Europejskiej

Spotkania obywatelskie organizowane były przez gminy województwa wielkopolskiego, a obsługę merytoryczną zabezpieczało Biuro Integracji Europejskiej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. W spotkaniach, w których gminy zgłosiły tematykę rynku pracy, w charakterze ekspertów udział brali pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu i jego Ośrodków Zamiejscowych. Spotkania i dyskusje odbyły się w między innymi w Nowym Tomysłu, Luboniu, Puszczykowie, Przemęcie, Bojanowie, Pońcu, Gostyniu, Grzegorzewie. Pracownicy Urzędu występowali, odpowiadali na pytania uczestników spotkań i uczestniczyli w dyskusjach związanych z następującą tematyką: Europejska Strategia Zatrudnienia i jej realizacja w ramach polityki rynku pracy, wymiana informacji o wolnych miejscach pracy w Unii Europejskiej, bezrobocie, funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw, perspektywy życiowe ludzi młodych, standardy unijne w zakresie edukacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i socjalnej, uwarunkowania procesu integracji europejskiej, rozwój infrastruktury i drobnej przedsiębiorczości, korzyści i zagrożenia wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, fundusze strukturalne dla rolników oraz małych i średnich przedsiębiorstw, polityka regionalna i fundusze strukturalne.

Działalność Punktu Informacji o Unii Europejskiej

1 kwietnia 2003 roku na mocy porozumienia Biura Integracji Europejskiej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu rozpoczął działalność Punkt Informacji o Unii Europejskiej.

Głównym zadaniem Punktu było umożliwienie szerokim rzeszom społeczności lokalnej dostępu do wiedzy na temat Unii Europejskiej, jej działania i struktur, procesu integracji i przygotowania do sprawnego działania w ramach członkostwa w zjednoczonej Europie. Popularyzacja wiedzy o Unii Europejskiej, zasadach stowarzyszania, kulturze i gospodarce, wspólnej polityce społecznej przyczyniły się niewątpliwie do rzetelnego i świadomego udziału wszystkich Wielkopolan w referendum akcesyjnym. Osoby zainteresowane mogły otrzymać również informacje na temat rynków pracy w UE, w tym ofert pracy w państwach członkowskich oraz staży i praktyk w instytucjach unijnych, a także możliwości pozyskiwania środków z funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych oraz innych programów pomocowych.

Punkt dysponował materiałami i broszurami informacyjnymi i dydaktycznymi udostępnianymi nieodpłatnie w zależności od zapotrzebowania. Po referendum akcesyjnym Punkt został przeniesiony do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, gdzie kontynuowana jest jego działalność.

Współpraca z partnerami rynku pracy

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu współpracuje z wieloma instytucjami oraz partnerami społecznymi i mediami w zakresie działań na rynku pracy i promowania polityki prozatrudnieniowej w województwie. Należy tu przede wszystkim wskazać na ścisłą współpracę z Izbą Rzemieślniczą oraz Kuratorium Oświaty w celu opracowania *„Wykazu zawodów, za które może być dokonywana refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego”*. Partnerami są również szkoły wyższe z terenu województwa współpracujące z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu w celu promocji idei przedsiębiorczości wśród studentów i absolwentów. Współpraca z biurami karier ma za zadanie koordynację tworzenia nowych biur karier, pomoc merytoryczną oraz szkolenia pracowników biur, a także przygotowanie publikacji i materiałów na temat rynku pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu współpracuje także z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizowania polityki prozatrudnieniowej w województwie

wielkopolskim. Należą do nich Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, Fundacja „Bieda”, a także „Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan”.

Współpraca „Barki” z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu pozwalają podejmować wiele działań aktywizujących dla podopiecznych tej organizacji .

Równie istotna jest współpraca z Fundacją „Bieda”. Działania podejmowane przez Fundację „Bieda” i Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przyczyniają się do polepszenia sytuacji na wielkopolskim rynku pracy oraz ograniczania marginalizacji, zwłaszcza grup osób, które narażone są na największe ryzyko wykluczenia z rynku pracy.

Za bardzo istotne uznać można zorganizowanie przez Fundację przy współudziale m. in. Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w sierpniu 2003 r., konferencji poświęconej *Strategii zatrudnienia w województwie wielkopolskim na lata 2004 – 2006*.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu także pozytywnie zaopiniował przedstawiony przez Fundację „Bieda” *„Gminny Projekt Readaptacji Społecznej, Zawodowej i Gospodarczej”*.

Współpraca nawiązana została także ze Stowarzyszeniem Młodych Wielkopolan w zakresie tworzenia Gminnych Centrów Informacji.

MIGRACJA ZAROBKOWA

Sezonowe zatrudnienie za granicą

Dominującą formą zatrudnienia za granicą mieszkańców z terenu działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz jego Oddziałów Zamiejscowych w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile jest praca sezonowa w Niemczech podejmowana na okres od 1 do 9 miesięcy na skutek zawierania bezpośrednich umów obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi (tzw. umowy imienne). Pracownik w ciągu tego okresu może być zatrudniony więcej niż u jednego pracodawcy. Zatrudnienie sezonowe nie jest limitowane. Liczba zatrudnionych uzależniona jest od zapotrzebowania niemieckich pracodawców.

W 2003 r. do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu wpłynęło łącznie 33.250 umów na pracę sezonową w Niemczech. Z podanej liczby 1.198 umów dotyczyło podjęcia pracy w 2004 r. Umowy podpisały 30.722 osoby, z tego 909 osób rozpocznie pracę w 2004 r.

- największy udział procentowy w migracji zarobkowej mieszkańców województwa wielkopolskiego w 2003 r. miały osoby zamieszkałe w regionie konińskim (miasto + powiat) – stanowiły one 23% wszystkich wyjeżdżających – 7.082 osoby;
- zdecydowanie większą grupę, bo aż 21.065 osób (tj. 68,5% ogółu odbierających umowy) stanowili mężczyźni, a tylko 9.657 kobiet zdecydowało się na podjęcie pracy za granicą (tj. 31,4%);
- 19.693 osoby wyjeżdżające do pracy to mieszkańcy wsi, było to 64,1% ogółu, 11.029 osób to mieszkańcy miast i miasteczek (35,9% ogółu);
- największą grupę osób podejmujących pracę sezonową stanowiły osoby między 25 a 34 rokiem życia – 10.810 osób (tj. 35,1% ogółu), drugą co do wielkości grupę stanowiły osoby w wieku 35 do 44 lat – 8.158 osób (26,5%), liczba osób podejmujących pracę w przedziale wiekowym między 45 a 54 lata wyniosła 4.536 osób (tj. 14,7%), wśród młodzieży od 18 do 24 roku życia na podjęcie pracy zdecydowało się 6.630 osób (21,5% ogółu), a tylko 2% to osoby powyżej 55 roku życia (588 osób);
- osoby odbierające umowy miały zostać zatrudnione przede wszystkim w rolnictwie (przy uprawie chmielu, zbiorze warzyw i owoców, w gospodarstwach rolnych, pieczarkarniach) – 18.436 osób (tj. 60%), ogrodnictwie – 7.639 osób (24,8%), przy

uprawie winorośli – 1.618 osób (5,2%), w leśnictwie – 681 osób (2,2%), w branży hotelarsko–gastronomicznej – 687 osób (2,2%), wystawienniczo – kiermaszowej – 646 osób (2,1%), w przetwórstwie warzyw i owoców – 579 osób (1,8%), przy wyrabianiu stroików świątecznych pracować miało 214 osób (0,7%), w tartakach – 120 osób (0,4%), jako pomoc przy hodowli zwierząt – 40 osób (0,1%), w wesołych miasteczkach – 36 osób (0,1%), w fabryce nawozów – 11 osób (0,03%), na fermach kurzych – 9 osób (0,02%), jako kierowca – 4 osoby (0,01%), w stolarstwie – 1 osoba (0,003%), pszczelarstwie – 1 osoba (0,003%);

- bardzo dużą grupę wyjeżdżających do pracy sezonowej stanowiły osoby pracujące w kraju – 9.101, na ogół wykorzystują oni w tym celu urlopy wypoczynkowe często łączone z bezpłatnymi; na podjęcie pracy zdecydowała się także duża liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku – 5.840, rolników – 4.875, stosunkowo dużą liczbę osób 3.747 stanowią bezrobotni wypełniający kategorię „nigdzie nie ubezpieczeni”, czyli osoby nie pracujące, nie zarejestrowane w urzędzie pracy, nie pobierające żadnych świadczeń, gospodynie domowe;
- 4.000 osób wyjeżdżających to osoby mające prawo do zasiłku ;
- na wyjazd w celach zarobkowych decydują się także renciści – 747 osób i emeryci – 330 osób;
- dość dużą liczbę osób podejmujących pracę za granicą stanowią uczniowie i studenci – 1.387 osób;
- 624 osoby zawiesiły działalność gospodarczą by podjąć zatrudnienie sezonowe u pracodawcy zagranicznego;
- niewielki udział w migracji zarobkowej stanowiły osoby pobierające zasiłek lub świadczenie przedemerytalne – 71 osób.

Reasumując można stwierdzić, iż praca za granicą jest nadal atrakcyjną formą zatrudnienia dla wielu Polaków, stąd też zainteresowanie nią wzrasta z roku na rok. Mimo, iż nie wszystkie osoby podejmujące sezonowe zatrudnienie w Niemczech to osoby bezrobotne, odciążenie rynku pracy jest na pewno odczuwalne.

Wpływ na to zjawisko ma trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz wzrastające koszty utrzymania rodziny.

Zatrudnienie za granicą obywateli polskich w 2003 roku

Nabory kandydatów na oferty pracodawców zagranicznych

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w ramach zawartych umów międzyrządowych dotyczących zasad i warunków zatrudniania obywateli polskich w poszczególnych państwach, przekazało do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu szereg ofert pracy za granicą. Pracodawcy byli zainteresowani zatrudnieniem pracowników w konkretnych zawodach, np. kucharz, lekarz, pielęgniarka, frezer, rolnik, ogrodnik itp. ze znajomością języka obcego na okres do 18 miesięcy, a także pracowników do prac nie wymagających kwalifikacji zawodowych i znajomości języka obcego. Osoby wykształcone w konkretnym zawodzie, ze stażem pracy i znajomością języka obcego, były poszukiwane do pracy przede wszystkim przez pracodawców niemieckich i francuskich. Zgłaszane przez pracodawców oferty dotyczyły branży rolniczej, hotelarskiej, gastronomicznej i medycznej. Największym zainteresowaniem wśród osób poszukujących pracy za granicą w wyuczonym zawodzie cieszyła się branża hotelarska i gastronomiczna, szczególnie wśród ludzi młodych, którzy stosunkowo niedawno ukończyli szkoły. Nie wszystkie jednak osoby zainteresowane pracą za granicą w swoim zawodzie mają możliwość takiego zatrudnienia. Ograniczenia w zatrudnieniu wynikają z umów międzyrządowych dotyczących zasad i warunków zatrudniania obywateli polskich, a dotyczą m.in. granicy wiekowej, która np. we Francji wynosi 35 lat, Szwajcarii 30 lat, a w Niemczech 40 lat. Przepisy zawarte w ww. umowach międzyrządowych są ściśle przestrzegane przez instytucje poszczególnych państw, które zajmują się wydawaniem zezwoleń na pracę obywatelom polskim. Zdecydowanie łatwiej ze względów proceduralnych jest podjąć pracę na okres do 6 miesięcy, przy pracach nie wymagających kwalifikacji zawodowych i znajomości języka obcego; są to prace w branży rolniczej, np. przy zbiorze owoców itp. Zapotrzebowanie na takich pracowników w 2003 roku w porównaniu do 2002 roku zdecydowanie wzrosło. Wpłynęły na to nabory do Hiszpanii na zbiór truskawek i cytrusów. Do tych prac werbowane były przede wszystkim kobiety z terenów wiejskich o najwyższej stopie bezrobocia w województwie wielkopolskim.

Analiza zagospodarowania ofert pracodawców zagranicznych, ilość zezwoleń i zgód na podjęcie pracy przez obywateli polskich

W 2003 r. zostały przeprowadzone nabory na 83 oferty pracy zgłoszone przez pracodawców zagranicznych. Ogółem o pracę ubiegało się 976 osób, z czego do końca grudnia zgodę na podjęcie pracy (zarówno na 6 miesięcy i do 18 miesięcy) uzyskało

648 osób. Najwięcej kandydatów ubiegało się o pracę w branży rolniczej – 809 osób (w tym do Hiszpanii na okres do 6 miesięcy przy zbiorze truskawek – 42 osoby, zgodę na pracę uzyskało 526 osób) a najmniej w branży widowiskowo-rozrywkowej – tylko 17 osób. Osoby poszukujące pracy pochodziły w większości z terenów wiejskich – 831 osób i były to przede wszystkim kobiety – 789. Średnia wieku kandydatów ubiegających się o pracę za granicą wynosiła powyżej 24 lat – 547 osób. O zatrudnienie ubiegały się przede wszystkim osoby bezrobotne – 853 osoby, najmniejszą grupę stanowiły osoby posiadające pracę w kraju – 23 osoby.

Sytuacja dotycząca zatrudnienia w ramach ofert pracodawców zagranicznych w 2003 r. w całym województwie wielkopolskim z podziałem na subregiony przedstawiała się następująco:

	Województwo Wielkopolskie	SUBREGIONY				
		Poznań	Piła	Kalisz	Leszno	Konin
Kandydaci	976	820	46	54	38	18
* Zezwolenia	648	561	29	23	29	6

*(liczba zezwoleń na pracę jest aktualizowana na bieżąco w miarę ich napływu).

Indywidualne zgody/zezwoleń na zatrudnienie za granicą w charakterze pracownika-gościa i stażysty

Obywatele polscy mogą również ubiegać się o pracę w wyuczonym bądź wykonywanym zawodzie na okres do 18 miesięcy, w przypadku znalezienia pracodawcy za granicą, który wyraża chęć zatrudnienia kandydata.

Ogółem w 2003 r. zostało przyjętych 76 wniosków, z czego do końca roku uzyskano 65 zgód na pracę, 3 osoby złożyły rezygnację, a w 3 przypadkach wpłynęły odmowy wydania zgody na pracę.

Składane przez kandydatów wnioski dotyczyły przede wszystkim pracy w branży – 24 wnioski o pracę, najczęściej w zawodach pozostałych, np. stolarz, elektryk, ślusarz, spawacz – 34 wnioski, a najmniej wniosków odnotowano w branżach: leśnictwo i medycyna – po 3 wnioski. Kandydaci składający wnioski pochodzili przede wszystkim z terenów wiejskich – 42 osoby i byli to w większości mężczyźni – 63. Najwięcej wniosków wpłynęło od osób powyżej 24 roku życia – 37 wniosków oraz takich, które posiadały ubezpieczenie, np. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, renty, ubezpieczenia

rolniczego itp. – 29 osób; osoby bezrobotne złożyły 28 wniosków. Pozostałe 19 wniosków dotyczyło osób pracujących w kraju na podstawie umów o pracę.

Sytuacja dotycząca zatrudnienia indywidualnego za granicą w 2003r. w całym województwie wielkopolskim z podziałem na subregiony przedstawiała się następująco:

	Województwo Wielkopolskie	SUBREGIONY				
		Poznań	Piła	Kalisz	Leszno	Konin
Kandydaci	76	19	9	21	7	20
* Zezwolenia	65	12	7	0	4	16

*(liczba zezwoleń na pracę jest aktualizowana na bieżąco w miarę ich napływu).

Rekrutacja studentów do pracy w Niemczech okres wakacji

Zgodnie z porozumieniem Ministrów Pracy Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec z 8 grudnia 1990 r. dotyczącym m.in. zatrudnienia studentów w okresie wakacji, studenci polscy co roku mają możliwość ubiegania się o formularz kwalifikacyjny do pracy. W 2003 r. ogółem wydano 140 formularzy dla studentów, które Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu otrzymał z Ministerstwa Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej.

Na podstawie wydanych w 2002r. 180 formularzy zatrudnienie w Niemczech w okresie wakacji 2003r. otrzymało 97 studentów z Wielkopolski.

SŁUŻBA ZASTĘPCZA

W 2003 roku 1358 osób otrzymało orzeczenia kierujące do służby zastępczej – jest to jeden z największych poborów na przełomie lat 1988–2003 w kraju.

Mimo, że w województwie wielkopolskim 658 pracodawców posiada decyzje uprawniające do zatrudniania poborowych w ramach służby zastępczej (w 2003 roku 87 podmiotów wystąpiło o zgodę na zatrudnianie) i do pracy w jej ramach skierowano 724 poborowych (o 3,7 % więcej niż w roku 2002), to liczba oczekujących na skierowanie jest nadal wysoka.

Według stanu na dzień 31.12.2003 r. na skierowanie do służby zastępczej oczekiwało 2468 poborowych, natomiast służbę odbywało 1262 - co stanowi 33,8% ogółu.

Tak znaczna dysproporcja między liczbą odbywających służbę i oczekujących na skierowanie w znacznej mierze wiąże się z tym, że *Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* znacznie ogranicza krąg podmiotów, w których może być odbywana służba zastępcza. W wyniku postępujących przekształceń własnościowych w gospodarce, ponad 90% to jednostki sektora prywatnego, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie mogą być miejscem odbywania służby zastępczej. Z kolei słaba kondycja finansowa podmiotów, które zgodnie z ustawą mogłyby przyjąć poborowych powoduje, że taka forma pozyskania pracowników – mimo że atrakcyjna – często okazuje się zbyt kosztowna ze względów ekonomicznych

Wojewódzki Urząd Pracy sukcesywnie i na bieżąco stara się pozyskać nowych pracodawców poprzez zamieszczanie informacji na temat służby zastępczej w mediach oraz kierowanie pism zachęcających bezpośrednio do jednostek, którym ustawa zezwala na korzystanie z takiej formy zatrudniania. Dla wielu młodych ludzi jest to pierwsza praca, która niejednokrotnie daje możliwość uzyskania doświadczenia i kwalifikacji zawodowych tak bardzo potrzebnych na rynku pracy. Zdarza się, że po zakończeniu służby zastępczej poborowego, który wykazał się dobrymi wynikami w czasie jej odbywania pracodawca przyjmuje do pracy na czas nieokreślony.

Z dniem 1 stycznia 2004 roku weszła w życie *Ustawa o służbie zastępczej* z dnia 28 listopada 2003 r., która zmieniła zasady dotyczące zastępczej służby wojskowej i przekazała całość spraw z nią związanych samorządom województwa, w imieniu których tą problematyką zajmują się wojewódzkie urzędy pracy.

Służba zastępcza w 2003 roku

	Poznań	Kalisz	Konin	Leszno	Piła	Razem
Liczba pracodawców, która wystąpiła do MPiPS o zezwolenie na zatrudnianie poborowych	54	1	15	9	8	87
Poborowi, którzy otrzymali orzeczenia PKP i WKP kierujące do służby zastępczej	1093	5	104	91	65	1358
Poborowi skierowani do odbycia służby zastępczej	626	2	27	43	26	724
Poborowi odbywający służbę zastępczą według stanu na dzień 31.12.2003 r.	1106	15	31	68	42	1262
Poborowi, którzy zakończyli służbę zastępczą po odbyciu 21 miesięcy i 9 miesięcy	549	3	9	33	20	614
Poborowi oczekujący na skierowanie do służby zastępczej według stanu na dzień 31.12.2003r.	1717	15	300	299	137	2468
Liczba wniosków skierowanych do Wojewódzkiej Komisji Poborowej o uchylenie orzeczeń kierujących do służby zastępczej.	72	-	-	-	2	74
Wizytacje przeprowadzone przez urząd w zakładach pracy zatrudniających poborowych służby zastępczej	12	2	4	4	12	34

CHARAKTERYSTYKA TENDENCJI NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY W 2003 ROKU

Stopa bezrobocia, liczba bezrobotnych – korzystna tendencja dla Wielkopolski

Na koniec roku 2003 stopa bezrobocia wyniosła 17,3%, dzięki czemu województwo wielkopolskie znalazło się na czwartym miejscu wśród województw o najniższej stopie. W stosunku do roku 2002 dla województwa wielkopolskiego nastąpił co prawda wzrost stopy bezrobocia o 0,1 punktu procentowego – wówczas Wielkopolska była na trzecim miejscu wśród województw o najniższej stopie bezrobocia – ale bezwzględna liczba osób bezrobotnych spadła o 1369 osób, co stanowi 0,5%. Przyczyną wzrostu stopy bezrobocia (przy zmniejszeniu liczby bezrobotnych w końcu roku 2003) było zmniejszenie w tym samym okresie liczby osób czynnych zawodowo o około 16 tysięcy w stosunku do roku 2002.

Rok 2003 był przełomowy dla wielkopolskiego rynku pracy. Był on – po raz pierwszy od 1998 r. – lepszy dla rynku pracy od poprzedniego. Odnotowano minimalny spadek bezrobocia, a w grudniu było mniej zarejestrowanych bezrobotnych niż w tym samym czasie, w roku poprzednim.

Pod koniec roku 2003 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy była niższa o 0,5% niż w tym samym okresie 2002 roku. Nie jest to duży spadek, ale po raz pierwszy od kilku lat mamy do czynienia z korzystną tendencją dla województwa wielkopolskiego. Dla porównania w roku 2000 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Wielkopolsce wzrosła o 28687 osób (tj. 17,4%), w 2001 roku o 43942 osoby (o 22,7%), a w 2002 roku o 11970 osób (tj. 5%).

Liczba bezrobotnych ogółem w województwie wielkopolskim w latach 1998-2003

wyszczególnienie	dane z końca roku					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stopa bezrobocia	8,0	10,5	12,5	16,6	17,2	17,3
liczba bezrobotnych ogółem	121 491	164 639	193 326	237 268	249 238	247 869
Ilościowy wzrost / spadek bezrobotnych ogółem do roku poprzedniego	-	43 148	28 687	43 942	11 970	-1 369
Procentowy wzrost / spadek bezrobotnych ogółem do roku poprzedniego	-	35,5	17,4	22,7	5,0	-0,5

Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego jest wynikiem zmiany postaw tych osób, większej mobilności, jak również większej gotowości do podjęcia pracy. Zmniejszeniu uległa liczba dużej grupy osób bezrobotnych w wieku 18 – 24 lata. Spowodowane jest to wzrostem świadomości młodych ludzi o konieczności kształcenia ustawicznego i zdobywania nowych kwalifikacji i umiejętności. Ponad połowa młodzieży podejmowała dalszą naukę. Poprawę na rynku pracy wśród młodych ludzi mogą zagwarantować funkcjonujące w ramach Programu „Pierwsza Praca” Szkolne Ośrodki Kariery, pełniące funkcję doradczą, edukujące młodych ludzi z zakresu poruszania się na wymagającym rynku pracy.

Zmniejszenie liczby bezrobotnych odnotowany na koniec roku 2003 w stosunku do poprzedniego roku spowodowany jest dużą liczbą ofert pracy, wzrostem podjęć pracy oraz zwiększeniem liczby osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu

Zwiększenie liczby ofert pracy w stosunku do roku 2002

Większa liczba ofert pracy to głównie efekt wzrostu liczby miejsc pracy subsydiowanej. Przyczyną był znaczący wzrost limitów środków przeznaczonych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. O ile w 2002 roku na ten cel wydatkowano 39746,9 tys. zł., to w roku 2003 wydatki te wyniosły 111918,0 tys. zł. oznacza to, że wydatki na programy aktywizacji zawodowej w województwie wielkopolskim wzrosły o ponad 180%.

Wzrost podjęć pracy w stosunku do roku 2002

W roku 2003 w stosunku do roku 2002 zauważalna była znaczna poprawa jeżeli chodzi o podjęcia pracy przez osoby bezrobotne. Pracę podjęło 118621 osób, czyli o 11,5% więcej niż w 2002 roku. Wpływ na tą sytuację miało ożywienie gospodarcze w naszym kraju oraz aktywizacja bezrobotnych w ramach pracy subsydiowanej, co było możliwe dzięki zwiększeniom limitu środków Funduszu Pracy. z tej formy zatrudnienia skorzystało 20515 osób, z czego prawie 46% (9410 osób) zostało skierowanych do prac interwencyjnych. Najmniejszym zainteresowaniem, bo tylko 3% (614 osób) cieszyły się pożyczki na własna działalność gospodarczą lub utworzenie dodatkowego miejsca pracy. Do robót publicznych skierowano 6407 osób (31%), z umów absolwenckich skorzystało 2976 osób (15%), a z prac subsydiowanych skorzystało 1108 osób (5%).

Zwiększenie liczby osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu

W roku 2003 w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu objęto 41235 osób, co w stosunku do roku 2002 było liczbą większą o 102,4%. Tak znaczny wzrost był możliwy dzięki zwiększeniom środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Najbardziej popularne okazały się staże absolwenckie, 11411 skierowanych osób, co stanowi 27,7% ogółu osób skierowanych i o 77% osób więcej niż w roku 2002. najmniej osób, bo tylko 614 skorzystało z pożyczek (1,5%). Na szkolenia w roku 2003 skierowano 9309 osób, czyli o 77,8% więcej niż w roku 2002. rok 2003 przyniósł wzrost we wszystkich rodzajach prac subsydiowanych w stosunku do roku 2002. Największy dotyczył robót publicznych o 281% i prac interwencyjnych o 153%.

Zmniejszenie liczby zarejestrowanych absolwentów

Na koniec 2003 roku odnotowany został procentowy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów o 9,3% w stosunku do roku 2002, przy jednoczesnym zmniejszeniu ich odsetka w udziale bezrobotnych ogółem o 0,5%. Zwłaszcza wśród osób z wykształceniem policealnym i zasadniczym zawodowym łącznie nastąpił spadek o 34,4%. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby bezrobotnych absolwentów z wykształceniem wyższym. Świadczy to o tym, że z jednej strony coraz więcej młodzieży zdobywa wyższe wykształcenie, a z drugiej, że rynek pracy zaczyna powoli nasycać się osobami posiadającymi takie wykształcenie.

Do spadku bezrobocia w roku 2003 wśród absolwentów w stosunku do roku 2002 przyczynił się wzrost liczby chętnych do pracy. Młodzi ludzie są silniej zmotywowani, mają mniejsze wymagania i nie są nastawieni tak roszczeniowo jak wcześniejsze roczniki. Wzrasta ciągle liczba absolwentów zdobywających doświadczenia zawodowe. Rządowy Program Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca” oraz tworzenie przy wyższych uczelniach Biur Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów jako priorytetowe działania zmniejszające bezrobocie wśród absolwentów, w istotny sposób przyczyniają się do poprawy sytuacji młodych ludzi na rynku pracy. Placówki te służąc informacją, radą i pomocą w skutecznym przejściu z okresu nauki do etapu pozyskiwania zatrudnienia, mobilizują i ułatwiają bardziej efektywne funkcjonowanie na współczesnym rynku pracy.

Spadek odsetka bezrobotnych z prawem do zasiłku

Zmiana polityki zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu minionych lat zaowocowała spadkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne z prawem do zasiłku. W porównaniu do roku 1999, czyli na przestrzeni 5 lat odnotowano spadek odsetka liczby osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku z 24,3% w roku 1999 do 17,4% w roku 2003, czyli o 6,9%. Natomiast w stosunku do roku 2002 odsetek ten zmalał o 1,1%. Zmiany te zostały spowodowane zaostrzeniem przepisów dotyczących przyznawania zasiłków oraz nakierowaniem działań na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, a zwłaszcza programy aktywizujące.

Sytuacja osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy)

W 2003 r. nadal zauważalna jest tendencja występująca również w latach poprzednich, a polegająca na systematycznym wzroście odsetka osób długotrwale bezrobotnych (w roku 2003 odsetek ten wyniósł 49,9%, w roku 2002 kształtował się on na poziomie 47,9%).

Jest to zjawisko niepokojące, jako że osoby bezrobotne od dłuższego czasu są znacznie gorzej postrzegane przez potencjalnych pracodawców, dlatego też trudniej jest im znaleźć zatrudnienie.

Konieczne jest w związku z tym podejmowanie szczególnie wzmożonych działań – zwłaszcza w formie programów wojewódzkich i programów specjalnych – których celem byłaby aktywizacja zawodowa tej właśnie grupy bezrobotnych. Znaczącą rolę w tym zakresie mogą również odegrać kluby pracy i gminne centra informacji, służąc bezpośrednią pomocą

i radą, niezwykle ważne jest bowiem, aby nie dopuszczać do wykluczenia społecznego osób długotrwale bezrobotnych, które są szczególnie narażone na tego typu zagrożenie.

Sytuacja kobiet na wielkopolskim rynku pracy

W roku 2003 po raz pierwszy od 1999 r. odnotowano wzrost odsetka kobiet w populacji bezrobotnych (w roku 2002 wyniósł on 52,1%, natomiast w 2003 r. kształtował się na poziomie 53,3%). Wynika z tego, że kobietom nadal trudno jest zdobyć zatrudnienie. Przyczyną tego zjawiska są z jednej strony trudności w powrocie na rynek pracy po przerwie spowodowanej opieką nad dzieckiem i wciąż utrzymująca się niechęć pracodawców do zatrudniania kobiet, z drugiej strony natomiast niewystarczająca ilość rozwiązań prawnych i instytucjonalnych ułatwiających kobietom podjęciem zatrudnienia.

Konieczna jest w związku z tym intensyfikacja działań mających na celu aktywizację zawodową kobiet, zwłaszcza że kobiety zasadniczo chętniej niż mężczyźni korzystają z form pomocy zawodowej.

Wzrost liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych

Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych na koniec grudnia 2003 roku była o 16% większa niż w końcu grudnia 2002 r. Przyczyną jest przede wszystkim spadek liczby ofert pracy dla tej grupy osób, spowodowany zmianami w ustawodawstwie dotyczącym osób niepełnosprawnych (począwszy od 2004 roku zamiast zwrotu podatku VAT wprowadzona została zasada dofinansowania bezpośrednio do etatu pracującej osoby niepełnosprawnej, bez względu na to, czy osoba ta pracuje na chronionym czy otwartym rynku pracy). Aktywności niepełnosprawnych na rynku pracy przeszkadza niestabilność przepisów. Zmiany w przepisach sprawiły, że zarówno potencjalni pracodawcy jak też bezrobotne osoby niepełnosprawne bardzo często nie dysponują wystarczającą wiedzą o dostępnych formach pomocy. W związku z powyższym należy zintensyfikować działania, których efektem będzie wzrost świadomości w tym zakresie bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz ich potencjalnych pracodawców.

Istotną rolę odgrywa również fakt, że niepełnosprawni bezrobotni posiadają niskie wykształcenie (w końcu grudnia 2003 roku 78% ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym lub niepełnym podstawowym) i tak są postrzegani przez pracodawców.

Reasumując, sytuacja na rynku pracy w Wielkopolsce w roku 2003 uległa w stosunku do 2002 r. poprawie (malejąca liczba zarejestrowanych bezrobotnych).

Wpłynął na to głównie fakt uruchomienia po raz pierwszy od lat znacznie wyższych środków finansowych będących w gestii samorządu wojewódzkiego na aktywne przeciwdziałanie bezrobociu, które – co należy podkreślić – zostały wydatkowane w sposób efektywny i właściwy.

Wejście Polski do Unii Europejskiej stwarza województwu możliwość pozyskania dodatkowych – znacznych kwot na rozwój zasobów ludzkich, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Działalność urzędów pracy województwa wielkopolskiego daje rękojmię, iż zarówno środki krajowe jak i wpływające z Unii Europejskiej pozwolą na dynamiczne zwiększenie działań na wielkopolskim rynku pracy.